

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 50
Negyedévre 3
Egy hónapra 1
Egyen szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábon belül sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többesű
hirdetéseik alkuszint jutányos áron vételnek fel.

Debreczen ünnepe.

Debreczen, nov. 12.

(S. B.) A magyar kultúra Debreczen falai közt ünnepet ül ma. Hosszu, hosszú idő után megnyílt a másodk képtárlat jeles művészek alkotásaiból.

Álljunk meg egy kissé e nagy esemény napján, a percről-percre fokozódó lázas napi munkából szakítsunk egy kis időt s gondolkozzunk fontosságán, jelentőségén.

Magyarország képzőművészeinek jelesei elküldötték munkáikat e nagy magyar városba. Elküldötték azzal a szóval, hogy hódítsák meg a magyart a magyarnak, szeretessék meg a magyarral a magyar művészetet.

Debreczen városa a mai napig hideg közömbösséggel viseltetett a nagy arányokban fejlődő magyar művészettel szemben. Jólétben, gazdaságban élő népünk — elismerjük feltétlenül — áldozatkész volt a kultúra más ágával szemben, de ezt elhanyagolta. Nem mondjuk, hogy más város — Szegedet kivéve — példát mutatott előtte, de a mi hitünk szerint Debreczennek kellett volna felvenni a lobogót s magasra emelve hirdetni, hogy magyar művészt meg tud becsülni Magyarország s munkájoknak eredményét évről-évre Budapestén kívül is akarja látni s méltóképen honorálni.

A kezdeményezés azonban nem jött

tőlünk. Nem baj! Két lelkes művész: Bosznay és Németh kezükbe vették az uttörés nehéz munkáját s létre hozták a második tárlatot.

Igaz gyönyörűséggel néztük végig azt! Derék munka, büszke lehet rá mindkét művész. De az öröm legőszintébb érzetével üdvözölheti Debreczen város polgársága is. A városháza nagytermében, hol a közügyekért küzdő két tábor ellentétes hullámai verődnek össze, most a művészet géniusza terjeszti ki szárnyait, áhítatos, csendes templommá varázsolva azt át.

Járjon oda el minden debreczeni ember fohászokdni. Tanuljon a művészet eme szent csarnokában szépet, nemest és jót szeretni, tanulja meg ott a magyar művészet fokozatos, erős haladását tisztelni és becsülni.

Itt az alkalom megmutatni, a mit annyiszor hangsúlyozunk és szeretünk fitogtatni, hogy Debreczen a g y város.

Mutassuk meg nagyvárosi mivoltunkat azzal, hogy a képzőművészeti kiállítást látogassuk. Kiállító művészeinket pártoljuk úgy, a mint azok azt megérdemlik.

Bizunk benne, hogy szavunk nem lesz kiáltó szó a pusztaiban, de megértik azok, a kiknek szól.

Vegyen részt a kultúra emez ünnepében Debreczen polgársága szívesen, lélekkel. Ragadja meg az alkalmat annak bizonyítására, hogy intelligenciája

áll azon a fokon, a mint azt a haladó kor a mindig vezető Debreczentől megkívánja.

A mai ünnep alkalmából pedig szívből üdvözöljük a magyar művészek derék gardáját városunk falai között, lelkünkben mondunk nekik szíves Isten hozottat!

Zsófia királyné.

Debreczen, nov. 12.

Királynénk lesz-e Zsófia?

Szerepelt már a nemrégmult magyar történelemben egy Zsófia.

A véres, gyászos- átkos emlékü közelmultnak Zsófia főhercegnője. Hej ez a Zsófia!

A történelem, megalkotás sujtó ítéletét ennek a Zsófia főhercegnőnek végzetes szerepéről A történelem lapjai tanítják, mit követett el a magyar nemzetel szemben 1848-ban 1849-ben főleg az októberi napokban és mit az ötvenes évekre a kamarilla gonosz szellemé.

A Zsófia név okvetlenül emlékezetünkbe idézi azt a Zsófiát!

Vajjon mit rejt méhébe a jövő az új Zsófiával.

A trónért való viszálykodás vár e nemzetre az új Zsófiával? Avagy ezt az új Zsófiát szemelte ki a magyarok gondviselője arra, hogy a magyar királyi trónról jövő tegye mindazt, a mit a császári trón hata mögül a magyar királyi trón feldöntésével, megalázásával az a másik Zsófia a magyar nemzet megrontására elkövetett?

Ha Ferencz Ferdinándot le nem mondatják a trónörököséről, a mihez a magyar országgyűlés hozzájárulása szükséges, a mi

Képkiallításunk.

A »Debreczen« eredeti tárczája.

Tégnap este mutatták be a Debreczenben rendezett első képkiallítást a helyi sajtó képviselőinek.

Bizonyos elfogultsággal vonultunk fel a városháza nagytermébe. Tudja az Isten, úgy van evvel minden ember, hogy bizonyos idegenkedéssel, tartozkodással, mondjuk hidegséggel viseltük minden új, előtte ismeretlen, vagy szokatlan dolog iránt. Ilyenféle érzelmekek elfogulttá bennünket is. Valami csodálatosan különösnek tűnt fel, hogy Debreczenben, a szalonna és kolbász hazájában, az ezivisek ösfészkeiben egy képtárlat nyílik meg. Egy képtárlat, mely feltételezi azt, hogy ebben a városban műértő, intelligens közönség lakik, képtárlat, mely apellál nemcsak a közönség méltánylására, de némi részben áldozatkészégére is.

Egy merész vállalkozással állunk-e szemben, vagy pedig a haladó kor hozta megérett gyümölcsét? Vajjon, hogy o'dja meg a képtárlatot rendező művészek serege a kezdet nehézségének, az ismeretetés, nevelés és gyönyörködtetés együttes problémáinak gordiusi csomóját.

Nem teszünk fel tovább kérdéseket, mert a feleletet már megtaláltuk és meg tudjuk adni.

A kiállítás büszkeségére válik a rendezőknek, az eszme megpendítőjének és mindazoknak, kik a kiállítás létrehozására bármily mértékben befolytak.

Délinövényekkel, pálmákkal diszbokrok- kal és szőnyegekkel van a kiállítás két terme feldisztatva. A felgyújtott csilárok pazar fény- nyel hirtik be a termet, s az egész kiállítás inkább nyújtja egy fényes szalon, mint egy képkiallítás képét. A képek a világitásnak megfelelően cikk-czakban elhelyezett spányol falakon függenek, művésziesen változatos, érdekes csoportokban.

Kik állítottak ki? Művészgardánk legkitünőbbjei. Képvisele vannak a mesterek és a tanítványok, a régiek és modernnek.

A kiállított képek nemcsak a legmagasabb művészi izlésnek felelnek meg, de legtöbbször bámulatosan olcsó árúknál fogva lehetővé teszik a közönségnek, hogy értékes alkotásokkal diszithessék szalonjaik falát.

Százötvenhat kisebb nagyobb kép van kiállítva. Figuralis festmények, genre és táj- képek, arcképek, esendéletek, aquarellek díszítik a terem falait legnagyobb változatos- ságban, sőt még két kis szobor is vesz részt a tárlaton a Komlóssy Arthur tulajdonát képező Bessenyei szobor társaságában.

Figuralis festményeket állítottak ki: Hegedüs László, Balló Ede, Spányi Kornél, Sze-

nes Fülöp, Zemplenyi Tivadar, Baditz Ottó; Nadler Róbert, Strobl Zsófia, Konek Ida, Bruck Hermína Stettka Gyula, Rajzo Miklós, Polgári Geza stb. stb.

A nagyterem belépőjétől balra egy remekszép, poétikus színekkel megfestett kép köti le a szemlélő figyelmét. Hegedüs László »Madonna«-ja. Gyöngéd, finom művészlélek megnyilatkozása; melyet lehetetlen megindulás nélkül szemlélni.

Éppen ennek ellentéte az ajtótól balra elhelyezett két Szenes kép »Judit« és a »Boszsza«. Judit hatalmas vászon, csupa erő, csupa szín. A bibliai Judit elkeseredett gyűlölete, utálatát ömlik át a szemlélőbe, — s ez a művész legnagyobb dicsérete.

Ugyanilyen genrejű a »Boszsza« mely egy márkansul megfestett gyűlölettől izzó ember fejét ábrázol.

Az ajtóval szembenlévő jobbsarokban van Szenesnek egy megkapóan szép képe »Tükör előtt«. Egy tükörbe néző hölgy felig akt figurális kepe, teli gyöngéd szépséggel.

Két nőnek a festményét kell e helyen kiemelnünk a figurális művek sorából.

Az egyik Strobl Zsófia »Szt. János« című képe, egy nőtől nem várt erővel és gyönyörű technikával megfestve, a másik br. Braunecker Stina »Kedves emlék« című az első teremben elhelyezett kedves női fejét ábrázoló festménye.

tehát nem mehet egy könnyen és ha Ferencz Ferdinánd életben marad addig, a míg arra kerül a sor, hogy fejére tessék az országgyűlésen Szent István koronáját, akkor Chotek Zsófiából is magyar királyné lesz.

A magyar koronázási ceremónia követeli meg, hogy ugyanakkor, a mikor királyt koronáz a magyar országgyűlés, Szent István koronájával érintsék a király hitveséek vállát s ezzel Magyarország koronás királynőjévé avassák.

Ehhez való jogáról sem Chotek Zsófia nem mondott le, sem Ferencz Ferdinándnak most becikkelyezésére váró nyilatkozata nem mond le. De nem is mondhatnának le Magyarország tudta és beleegyezése nélkül. Ez nem is az ő személyi joguk, ez Magyarország joga, a magyar királyi szék méltóságának a joga.

Ezt a méltóságot megfogjuk védelmezni. Nem fogjuk néman eltűrhetni azt, hogy például udvari ünnepeknél a magyar király hitvese, Magyarország koronás királynéja, huszadik vagy harminczadik sorban kullogjon s ne legyen ott a királyi ferje oldalán. Ha a császárné sem lehet ott az osztrák házjog szerint az osztrák császár oldalán, ha az osztrákok az ő császárnéjuk megalázásába beleegyeznek, ez nem lehet Magyarországra nézve ok arra, hogy a magyar királynői méltóság megalázását megengedje.

Micsoda hitvány nemzet volnánk, ha még ilyesminek az eltűrésére is hajlandók lennénk! Ha még a királynének méltóságát se tudnók és akarnók mególtalmazni, a mikor a szív és az ész minden törvénye szerint valóban számíthatunk arra, hogy ebben a kérdésben, ha majd döntésre kerül a dolog, a magyar király erősebb lesz az osztrák császárnál.

Am szavazhat most a többseg akarhozy az országgyűlési part nagyon okos hazafias politikát követ, a mikor küzd a magyar királyi szék méltóságáért és jogáért. A magyar állami függetlenség hívei nem is cselekedhetnek más-kép, de amikor így járnak el, Magyarország közjogához fűzik oda a leendő királyt és császárt.

Ha ebben a nagy kérdésben a mely a magyar állami függetlenségnek és magyar királyi szék méltóságának a kérdése, ő is velünk lesz, még a kamarillát is legyőzzük. A magyar király egyszer már erősebb lesz az osztrák császárnál.

Magyarország s ebb jövőjének kérdése fűződik ahhoz, hogy koronás királynéok legyen Chotek Zsófia.

Automobil közlekedés Debreczen-Nagyvárad között.

Debreczen, nov. 12.

Végre valahára testet ölt a terv, hogy Debreczen—Nagyvárad között automobil közlekedés legyen.

Nem kell tehát az utasnak, kit Debreczenből Nagyváradra fontos teendői kergetnek Püspök-Ladányon egy órát várakozni, nem kell majd a drága időt ily haszontalan-ságra pazarolni.

Dr. B á r d i Géza fővárosi ügyvéd — mint már szombati lapunkban is jeleztük — városunkban időzött, hogy a részvénytársaságok összeállítsa, hogy azt a kereskedelmi szempontból nagyjelentőségű tervet, hogy Debreczen—Nagyvárad között közvetlen összeköttetés legyen, testté alakítsa. Dr. Bardi tegnap már Nagyváradra utazott, hogy a nemes czélnak megnyerje a váradiakat is.

Már rég érezték úgy itt Debreczenben, mint Nagyváradon, hogy a mai közlekedés sehogyszem felel meg a modern kor követelményeinek, hogy a mai kereskedelmi viszonyok mellett, az eddigi közlekedés nem kielégítő.

Már másfél év óta foglalkoztak azzal, hogy villamos vonatot indítsanak s ezzel fogják a két szomszéd várost egymáshoz mintegy közelebb hozni. A villamos vonatot azonban csak a XX. század messze-messze évtizede valósíthatja meg, a vilamos vonat azonban most nem volt valószínű.

Ezért annál nagyobb az automobil jelentősége épen kereskedelmi szempontból. Míg ezelőtt 4 óra alatt lehetett csak egyik városból a másikba jönni s egy órát egy közbeeső unalmas helyen tölteni, addig most rövid két óra alatt célhoz ér az ember s teendőjének elvégzése után rögtön haza is térhet. Nem kell a vasutakra várnia, nem kell felújí, hogy azon esetre, ha lekési a vonatot 24 órával később m-het csak vissza, hanem kényelmesen elvégezve dolgát akkor tér haza, amikor neki tetszik, 7—8 kocsis fog naponta közlekedni s az utazás kényelmes, gyors s pontos lesz.

Mindenek a legmelegebben ajánljuk, hogy

e közlekedési terv a lehető leggyorsabban megvalósíttassék.

Ugy tudjuk, hogy egy részvénytársaság fogja a közlekedési vállalatot finanszírozni. A részvénytársaság legközelebb fogja az aláírási ivateket kibocsátani. Reméljük, hogy Debreczen polgárai tömegesen jegyzik az ivatek alá neveiket, hisz minden egyes jegyzés a modern közlekedés e szép vívmányának hasznos elősegítője lesz.

Színház.

A takácsok.

Színmű 5 felvonásban. Irta: Hauptmann Gerhardt. Fordította: Dr. Komor Gyula. Zenejét szerző: Orbán Arpad. Először került színre Debreczenben, 1900. nov. 11-en.

Hauptmann hírneves darabja a számtalan betűs revén, melyet el kellett szenvednie, a páholyok kivül tett hazat hozott össze vasárnap esti első, bérletszűnetes előadására. A páholyok nagyobb részt üresek voltak, az elfoglalt többnyire a zsinmüvészet lelkes ifjú barátaival s a színház tagjaival voltak benépesítve.

Es ez meglehetősen sajátos jelenég. Debreczenben a bérletszűnetes előadásoknak rendszeren eppen nincs páholy közönsége, ha még oly kitűnő darab kerül is színre; holott a megévő páholyokat rendszer bérletre háromszorosan is tuljegyeznek. Ha a tuljegyzők a művészetért magáért lelkesednének, akkor a bérletszűnetes előadásokat használnák föl nemes szenvedélyük kielégítésére. De ilyenkor nem mennek; tisztelet a tiszteletteljes kivételeknek, ha A., B., C. bérletben nem kapnak páholyt, egyáltalán nem látogatják Thália templomát.

Már pedig ez a kétségtelenül megállapítható tünet azt igazolja, hogy a publikum jelentékeny része nem a művészet iránti rajongásból megy a színházba, hanem azért, mert illik, mert az előkelő, a bontonhoz tartozik.

S eppen ez magyarázza meg színházi életünk nagyon sok beteges tünetét. A közönség nem kis része ott van a színházban, de nem törődik azzal, hogy mit és hogyan adnak s kik adjak, nincsenek igényei, már pedig a óma gyermeket anyja se szolgálhatja, s ha üzleti szempontból vesszük a dolgot, az igények fokozatát semmiféle színházi vezetőség nem tartja feladatának; de ha fokozottak az

Még két kiváló művészi alkotásról emlékezünk meg e nemű képek sorában: »Szt. Erzebet» Spányító, a másik Than Mór arcképe Ballótól.

Ugyátszik maguk a rendezők is látták, hogy a »Szt. Erzebet» lesz clouja a tarlatnak, mert az ajtóval szemben a legszebb helyre függesztették ki.

Nincs a lap hasábjain sem tér, sem idő arra, hogy a kép műbirálatába és szépségeinek részletes méltatásába bocsátkozzunk, csak azt kívánjuk mondani, hogy aki szereti a szépet és zavartalan gyönyörűséget akar magának szerezeni, nézze meg Spányi képét, nézze meg azzal az áhitattal, a mely megilleti az igazi művészt.

Balló »Than Mór arcképe» nagyon figyelemre méltó, sikerült alkotás.

Nincs helyünk ezen szak festményeivel bővebben foglalkozni, ncs helyünk nagy számnál és művészi értéküknél fogva, mert szamban csak a tájképek vetekednek velük és mert ha olyan festményekről mint Stettka »Arcképe»-a, Aggházi Gyula »Leánykerő»-je, »Kinos kérdés»-e részletesen akarnánk megemlékezni könyvet írhatnánk.

Megemlítjük még Dudits Andor »Szt. Norbert megtéréstét.» Kevesebb tetszetős Szenes »Havasi rózsá»-ja.

Terjünk at a figurálisokról a tájképekre.

Dominálják a tarlatot. kicsinyek, nagyok, az öreg Telepy gondo», finom ecsetétől a modern iskola darabos, markans festésze éig minden képviselve van itt. E szakban képeket állítottak ki hozzászámítva a genre kepeket is: Bosznay István, Agghazy Gyula, Neoprady Antal, Greguss Imre, Kézdí Kovács László, Eedvi Iles Aladár, Telepy Károly, Meiszl Gusztáv, Kinnach László, Bruck Lajos, Bruck M'ksa, Tuil Odón, Zeller Mihály, Molnár József, Ujvary Ignác, Pálffy József, Bakos Tibor, Petrényi Miklós, Istvánffy Gyula, a. Pálya Czelestin s b. stb.

Mint az állatfestészet csaknem egyedüli, de tehetséges és nagyon figyelmreméltó képviselőjét Nemet Lajost kell megemlétenünk, továbbá Pálffy Józsefet, kiknek hangulatos kis kepei jóleső érzéssel töltik el még a laikust is.

A tájképfestők között első helyen emlitjük meg Telepy Károlyt, Öreg mester a régi velencei iskola rendithetlen híve. Tajkpei egészben és részleteiben a leggondabb kidolgozást mutatják, s a többnyire világos tonus jóleső derüt önt végig a mester képein.

»A kilátás a »tibanyi felszigetről,« Balassa vara» stb. mind kiváló díszai a tarlatnak.

Bosznay István a fővárosban is elismert festőművésznök sok kisebb nagyobb képpel szerepel. Egy sajátos tulajdonságot észlelünk képeinél, — ki kell keresni a helyet a honnan élvezni lehessen az erő ecset kezelésű, értékes kepeket. »Részlet az új szász parkból» gyönyörűbbnél gyönyörűbb zöld színek halmazára, erős jóleső összehatással. Nem a szeczecciósook speoót halmazára ez, hanem a művészszem által kikutatott igazi zöld.

A már Pesten kitüntetett »Nagyerdei részlet»-ről és többi kisebb képeiről is a legnagyobb elismerés hangján szólnaunk.

A szemléltő figyelmöbe ajánljuk Nádler Róbert »Falusi tájkepek libákkal,« Nemet Lajos nagyon csinos »Bácskai tájkepek» tehenekek »Neogrady Antal »Özikék» című festményeket, mint igazi művészi alkotásokat.

Itt emlitjük meg Németh Lajos, mint aki nemcsak mint a kiállítás rendezője, de mint kiállító is osztatlan elismerésünket vívta ki!

Képei maguk a mégtésesült hangulat. Édes apróságok, figyelmet keltő, nagyobb vásznakat átlított ki, melyek közt feltűnést kelt »A szökévény.»

Zeller »Pusztai csendélet» — e nagy

igények, akkor saját jól felfogott érdekében igyekeznek azokat kielégíteni. Szóval minden népnek olyan kormánya van, a melyet megérdemel, s minden közönségnek ugyancsak ilyen szintársulata.

De hát szóljunk magáról a darabról is.

En a társadalmi problémák kutatásával s a megoldás esaközével behatóan foglalkozom. A szocialisztikus irodalmat Platónól kezdve Lassallig és Marxig hivatásuknál fogva ismernem kell.

Az u. n. szocialis kérdés lényegét illetőleg megvan a magam meggyőződése. De azért édes-örömet olvasok el mindent s nézek meg mindent, a mi erre a nagy problémára vonatkozólag érdekes, vagy éppen újat tartalmaz, s a kibontakozáshoz hozzájárulhat, vagy legalább új oldalról fog a dolog tárgyalásához.

Ilyet reméltem Hauptmann darabjától is.

Azt hiszem, hogy a lángész revelációjával markol beje e néhez ez öröknek látszó társadalmi kérdés taglalásába, s nem hatást vadász, nem egyoldalulag, tehát hamisan világít, hanem amennyire egy szindarab, egy iránymű keretében lehet, minden részletet bonczoló kése alá vesz.

De ez nem tör énik. A lelketlen gyáros, a vérszopó burzsoá, az ártatlan nyomorgó munkás régóta ismert, s Radbertus, Marx, Lassalle, Prouchen és a többiek által sokkal jellegzetesebben megrajzolja alakjaival dolgozik.

S ez alakok egy részénél, mint pl. Baumertnél, Bäckeroél, Jügernél az utazó kereskedőnél, a parasztnál nem ismerjük föl, mi y indító okokból cselekszenek tulajdonképen teljesen émosódó alak a lelkész és Dreisiger gyárosné, meg a nevelője.

A darab a tömegizgatást tűzte ki célul, nem az igazság kutatását, de a vad rombolásban a szocialista lázadást is ellenszenves, szíben lünneti fel, s az új és régi hit közti ellentét kidomborításához nincsen elég ereje. A régi hit képviselője epen úgy nyomorog, mint az új világ rajongó hive. — A siker: agyonlövete.

Igazi cselekmény sincs a darabban, csak lazán összefüggő jelenetek, valódi jó sz repet sem irt a szerző. csak eled de nem szerencsés vonásokkal megrajzolt típusokat fest.

Ezert darabjának nincs is egységes és mélyebb hatása, és a karzat, meg a diakhely tapsait a közönség többi részének pisszegése ellensúlyozta.

Hozzájárult a sikertelenséghez a temérdek szerep s emiatt a szereposztás. Anyi kar tag és segédszínész régen játszott dramaiszólo szerepet, mint tegnap este. Mar pedig egy ily nagyhiru darab, mely tévedései daczára is egy hatalmas alkotó fő munkája, m i n d e n i z e.

szürke vászon, mely levelezőleg hat a szemlé-
lőre, s méla boruval tölti el.

Itt emelkezzünk meg Greguss Im e »Hunyady huszarak bravouirja 1849. mely már tárgyánál fogva is feltűnést fog kelteni.

Tovább részletekben nem mehetünk. Ha még hozzá tesszük a 156 kép között több arckép, esendélet, aquarellek Neogradytól, Edvi lilés Lászlótól, Nádlertől váltják fel egymást, s hogy a képek értéke nagyon megfelel a vételáraknak, jóformán befejeztük a tárlatról irandó tudósításunkat.

Még egy érdekes dolgot. A tárlaton sorsjáték lesz. A sorsjáték nyereményei képek lesznek, és pedig a sorsjegyek kelendőségéhez mérten nagyobb és nagyobb értékben. Egy sorsjegy ára 30 kr. lesz. — A belépti díj a tárlatra a megnyitás napján 50, azután 30 krajczár.

Most tehát csak közönségünkön áll megmutatni, hogy megteremtsek a kiállítás erkölcsi és anyagi sikerét.

Reméljük, hogy úgy lesz.

Kemény Emil.

b e n e l s ó r a n g u s z e r e p o s z t á s t k ö v e t e l t v o l n a. Abból, hogy a szerep kicsi, nem következik, hogy gyenge kézre bízható, sőt a színész művészi ereje van hivatva a csekélységnek jelentőséget kölcsönözni.

Az se volna megengedhető, hogy két főbb szerepet egy darabban egy személy játszsze első rangúnak tartott vidéki színpadon. — Ez történt Szathmáryval, ki különben mint lelkész a legrosszabbul volt öltözve, Luther nyakken dőjével s frakk zsakét kabátjával rövid filozopter nadrágával. Bartha rokonszenvenlen szerepébe nem tudott lelket önteni, Komjáthy pedig minden mértéken felül kiabált Wikig kovács szerepében.

Legjobban Odry játszsza meg a magáét, Pataki, Sziklai, Fái is igyekeztek érvényesülni kevesse hálados szerepükben.

A felvonás közök színházunkban az idén elvélhetetlenül hoszuk. Tudjuk, hogy a mostani, sokkal jobb, valószínűbb és tetszetősebb diszlevezési rendszer több munkát kíván, de ebből a diszió munkások megfelelő szaporítása is következik.

A színpad azt is jelzi, hogy a darab zenéjét Orbán Árpád szerzette. Mivel mi csak a »Marseillaise« töredékeit hallottuk benne, kíváncsiak vagyunk az Orbán szerzette zenérészletekre, melyekkel úgy látszik, adós maradt a rendezőség. Ellenben pár szép új diszlevezést s jól csoportosított diszlevezést lattunk, amit kézségesen ösmerünk el.

— a — a.

Liliom Klári Dóczy József, a Liliom Klári szerzője Debreczenből — Temesvárra helyeztetven át, az igazgató több felszólítást kapott a közönség köréből, hogy az általános kedvelt szerzőek alkalmat adjon a közönségtől való elbuczásra, attól a közönségtől, a kinek darabjai s dalaival anyi kellemes szórakozást szerzett. A színigazgató engedvén az általános óhajnak f. hó 15-re csütörtökre tűzte ki a Liliom Klári, minthogy a C. bérlők még egy sem kaptak A. csütörtökre hirdete »Bibliás asszony« operette előadása ez okból a jövő hétre halasztatott.

A Komjáthy Dr. Benedek affair-hez.

Lapunk szombati számában megemlékeztünk annak a lovagias ügynek a befejezéséről, mely lapunk f. szerkesztője és Komjáthy János színigazgató között utóbbinak szerkesztőkhöz intézett bántó hangu levele miatt keletkezett s mely kölcsönös felvilágosítás után a Komjáthy nevében kifejezett engesztelő nyilatkozattal békés elintézet nyert.

A fővárosi lapok s ezek nyomán több vidéki lap téves közleményeket hoztak e dologról s többek között azt irták, hogy Komjáthy a szabad jegyet megvonta, hogy a párbaj feltételek megállapítása után szerkesztők lakására ment segédeivel együtt s így kért bocsánatot.

Mindez tulzott kiszínezése a dolognak, mely ennyire nem ment; s ép ezért szives készséggel adunk helyet a két fél volt megbizottai azon kérelmének, hogy közöljük az ezen ügyben felvett jegyzőkönyvet, mely az egésze vonatkozólag teljes tájékozást nyújt s mely szó szerint a következő:

Jegyzőkönyv.

Felvételetett Debreczenben 1900. nov. hó 9-én este 8 órakor az »Angol Kiralynő« szálloda külön termében és 1900. évi nov. hó 10-én d. e. 10¹/₂ órakor Szentkirályi Tivadar ur irodájában a dr. Benedek János ur és Komjáthy János urak között felmerült becsületbeli ügyben. Jelen voltak alul irtottok. Dr. Bakonyi Samu és Koncz Ákos mint dr. Benedek János ur megbizottai lovagias elégtételt kérnek Komjáthy János urtól ennek a Debreczenben 1900. nov. 7-én kelt levele miatt, melyet magára nézve annál sértőbbnek talál, mert ő Komjáthy János urat soha semmivel meg nem bántotta, s ilyen szándék személye ellen soha sem vezette és az a hírlapi közlemény is, a mely Komjáthy János urnak levele megírására közvetlen okot szolgáltatott,

ez ő tudtán kívül latott napvilágot. Dr. Megos György és Szentkirályi Tivadar mint Komjáthy János ur megbizotta kijelentik, hogy megbizottjuk a kért elégtételt ugyan bármily módon kész megadni, azonban dr. Benedek János ur megbizottainak fentebbi előadásából örömmel győződve meg a r r ó l, hogy az őt bántó hírlapi közlés meg jelen é sé be n. Dr. Benedek János urnak semmi része sincsen készséggel kinyilatkoztatja, hogy ő Dr. Benedek János urat levelével sérteni egyáltal nem akarta, azt nem is Dr. Benedek János ur személyéhez, hanem a szerkesztőség fejéhez kívánta intézni abból a czélból, hogy a személyes támadások ellen nála oltalmat keresen, s ha Dr. Benedek János ur a level tartalma és hangja által magát mégis sértve érzi a felett őszintén sajnálkozik, s a levelet is vissza kéri. Dr. Benedek János ur megbizottai Komjáthy János megbizottainak eme kijelentéseit megelégedéssel tudomásul veszik s Komjáthy János levelét ezenel visszaadják. Felek megbizottai ezzel az ügyet kölcsönösen és a lovagiaság szabályai szerint befejezettnnek nyilvánítják. Felolvasatott és helyben hagyás után aláíratott. Kelt mint fent. Dr. Megos György s. k. Szentkirályi Tivadar s. k. mint Komjáthy ur megbizottai. Dr. Bakonyi Samu s. k. Koncz Ákos s. k. mint Dr. Benedek János ur megbizottai.

Református lelkész az esküdtsek előtt.

— Saját tudósítónktól. —

Sárospatak, nov. 12.

Érdekes esetet tárgyalt október 30-án a sátoraljaulhelyi esküdtsek. A vádlott »valás elleni kihágás« czimén Homoki Antal kis-geoci ev. ref. lelkész volt, a ki a »Sárospataki Lapok« f. évi február 5-iki számában »Sok jó tanács« czim alatt többek közt ilyeneket irt:

»Műveltnek nevezhető-e az a publikum, melynek tagjai a közelmúltban a gyulafehérvári papi püspök vezetése alatt jámbor juhnyáj módjára kísérgeltett egy Máriát ábrázoló mazolást, mely bizonyára el is hitte az ahöz fűzött hazugságokat. Nevezhető-e ez a társaság műveltnek és felvilágosodottnak.

Ott van a baj, hogy még a társadalom felsőbb és legfelsőbb rétegei is elhiszik a vaticani Behemot hazugságait és megeszik a szénát, ha arról azt állítják, hogy a római pápa vízzel megszentelte.

A vádat Hlavathy Jozsef kir. főügyész képviselte, kinek vádbeszéde után Kiss Sándor dr. sárospataki ügyvéd adta elő védbeszédét. A vád, ugymond, három irányban inkriminalja a kérdéses cikket: hogy megsértette a római kátholikus vallás »Szűz Mária-kultuszát« a pápát és a szenteltvíz-kultuszt, mely háromszoros sértés által meggyalázta és közbotrányt okozott.

Amde az inkriminalt cikket nem a vallásosá tisztelet tárgyait sérti, csak a népnek azt a könnyen hívó rétegeit ostorozza, mely a saját vallása által is tilalmazott babonáknak és legendáknak hódol, mint az legutóbb e környéken is előfordult s a cikk nem a valóságos tisztelet tárgyainak meggyalázása, sem közbotrány-okozás, hanem csupan, hogy saját lelkészársai figyelmét bizonyos népszabályok babonás műveltlenségére felhívja. Sőt még ha közbotrány okozása lett volna is az inkriminalt cikk célja, kihágás fenn nem forog, mert a cikk tényleg nem okozott botrányt, amennyiben az egy, csupan református theologusuk körében elterjedt szaklapban, nem a teljes nyilvánosságnak, hanem szakembereknek

szánva jelent meg s legföljebb szakemberek vitájára szolgálta/hat alkalmat, de közbotrányt nemcsak nem okozott, ee sem is okozhatott.

Az ügyesség replikája s a védő befejező szavai után maga a vádlott oly erős hangon kelt ügye védelmére, hogy az elnök öt figyelmzettetői volt kénytelen.

Az esküdszék rövid tanácskozása után Vadráska Antal, mint az esküdtek főnöke, k hirdette a verdiket; mely a megállapított egyetlen kérdésre: «bűnös-e Homoki Antal abban, hogy a «Sárospataki Lapok» 1900. évi február 5-iki számában megjelent «Sok jó tanács» című cikkének (fentírt) passzusával a vallásos tisztelet tárgyait meggyalazta es közbotrányt okozott», — nem-mel felelt, mire a bíróság felmentő ítéletet hozott s a kincstárt a költségekben marasztalta.

Az ítéletben a vádhatóság is megnyugodott.

A debreczeni képzőművészeti kiállítás megnyitása.

— S-ját tudósítónktól —

Debreczen, nov. 12

A város háza nagytermében egyszerű, de egyszerűségében is közvetlenül ható ünnepély folyt le. Gróf Dégenfeld József főispán ma nyitotta meg Nemeth Lajos es Bosznay István festőművészek által rendezett képzőművészeti kiállítást.

Mikor az ünnepélyről beszámolunk, lehetetlen elhagyni azt a vallomást, a mi önkénytelenül jött tollunkra, hogy a debreczeni közönséget felreismertük.

Igen, féreismertük. Azt hittük hogy a helyi sajtóban csaknem nap-nap után közölt lelkes felhívásnak fenyves eredménye lesz s a kiállítás megnyitása napján zsúfolásig megteltek a nagy terem közönséggel. Csak a látogatók nem voltak ott azok, a kikre számítottunk!

Talan kissé disszanáns is e hang a kultúra mai ünnepélyen, de az újságirol lelkesmeretesség es kötelességerzet feltétlen parancsolja ennek nyilvánosságra hozatalát.

A művészet nevében szolítjuk fel közönségünket arra, hogy legyen méltó önmagához s látogassa azt a kiállítást, melynek minden része nagy es igaz gyönyörűséget kelt mindenki benn.

Az ünnepélyes megnyitás.

Háromnegyed 12 órakor már nagy élénkesség uralkodott a kiállítás két termében. Jöttment a közönség, egyes kepek előtt csoportosulva, majd ismét széles oszlova, csodálva a képek szépségeit, a kiállítás izléses elrendezését, a mely mint már nagyon sokszor hangsúlyoztuk, Nemeth Lajos es Bosznay István urak érdeme.

Különös jóleső érzéssel konstataljuk, hogy városunk legelőkelőbb családjaianak hölgytagjai szép számmal jelentek meg a megnyitáson. A notabilitások között a védnök főispánon kívüli ott lattuk:

Simonyi Imre kir. tan. polgármestert, Komlósi Arthur h. polgármestert, Vecsey Imre tb főjegyzőt, Wolfkai Nándor püspököt, Lestyan Adorjánt, a debreczeni közjegyzői kamara elnökét, Veresné Szathmáry Teréz a nőgyógyász elnökét, Roncsik Lajos, Király Gyula, Körner Adolf, Oláh Karoly tanácsnokokat, Szabó Kálmán iparkamara elnököt, Zádor Lajost a kereskedőtársulat elnökét, Mark Endre ügyvédi kamara elnököt, Boczkó Samuel főkapitányt, Helle Karoly jogtanárt, Rickl Géza gazd. egyetemi elnököt, Dr. Orbán József ügyvéd-szerkesztőt. A művészek közül ott voltak: Nemeth Lajos (Budapest), Kézi Kovács László (Budapest), Kassai Nándor (Budapest), Bosznay István (Debreczen), Bakos Tibor (Debreczen).

Pont tizenkét órakor jelent meg a teremben gróf Dégenfeld József főispán zúgó eljén-

zés közepette. A közönség, a mely ez ideig széteszölva sétált a kiállításban, tömörült.

Nemeth Lajos festőművész, a kiállítás egyik rendezője lépett ekkor elő, s rövid szavakkal felkérte a védnök főispánt a kiállítás megnyitására.

Gróf Dégenfeld József mint védnök először is melegen üdvözölte azokat a festőművészeket, a kiknek kezdeményezésére a kiállítás létrejött. Ő ugyan teljesen laikus a képzőművészetek ez ágában de mint laikus is tudja azt, hogy mennyi erő, mennyi nemes es szép rejlik azokban a munkákban, melyek itt a kiállítás alkotói kiválóságát dicsérik. A vándor kiállítások kulturális szempontból óriási horderővel bírnak, ő épen ezért nem fog elhatalasztani egy pillanatot sem, amelyben a magyar képzőművészetnek tőle telhető legszívesebben használjon. Adja Isten, ugymond, hogy siker koronázza a művészek buzgalmat, nemes munkáját, itt Debreczenben is. Ezzel a szép reménnyel jelenti ki megnyitottnak a kiállítást.

A főispán igazán lelkes, tartalmas, szép beszédet a közönség zajosan megélelenezte. Ezzel a hivatalos megnyitás megtörtént.

A közönség ezután ismét szélesedett a teremben, s a folyton jövő új es új szemlélőkkel egy óra felé már szépen megszőporodott az első nap közönsége.

H I R E K.

Pártunk nagy választmányi gyűlése.

A debreczeni független és 48-as párt nagy választmánya népes gyűlést tartott tegnap vasárnap d. e. a pártkör helyiségében. A gyűlésen Kertész János elnököt s dr. Benedek János mint előadó ismertette a jövő vasárnap (f. hó 18-án) tartandó közgyűlés elé terjesztendő intéző bizottsági javaslatokat, a miket a nagy választmány nagy lelkesedéssel elfogadott. Az egész gyűlésen a leglelkesebb hangulat uralkodott s fényes bizonyossága volt annak az egyetértésnek, mely pártunk összes tagjait itt debreczenben Kossuth Ferencz zászlója alatt egybefűzi. Nemcsak a lelkesedés, de az áldozatkészség is megnyilatkozott e gyűlésen, melyről annak idején lesz alkalmunk hálásan megemlékezni. Elhatározta a nagy gyűlés, hogy **Dr. Thaly Kálmán** képviselőket, ki kedden, f. hó 13-án a délután 6 órakor érkező gyorsvonattal jön Debreczenbe, a vasutnál testületileg fogadja s egyben felkéri az összes párttagokat, hogy szeretett képviselőnk fogadására minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. Gyülekezés a pártkör helyiségében kedden d. u. 5 órakor.

A legújabb botrány.

Sajnálatos botrány színhelye volt tegnap délután a debreczeni színház igazgatói helyisége.

Löw József hírlapíró társunk a színházba indult egy jó barátjával, midőn Komjáthy János színházigazgató egy szolgálával arra kérte Löwöt, hogy legyen szives hozzá, t. i. Komjáthyhoz egy szóra bemenni. Löw az egész gyaltalanul engedett a Komjáthy kérelmének s bement az igazgatói irodába.

Komjáthy itt kérdőre vonta, ő irta-e a Komjáthy-Benedek affaér befejezéséről szóló tudósítást a pesti lapok

részére? Löw igenlőleg válaszolt, de nyomban kijelentette, hogy a mi téves van a tudósításban, a miről ő nem lehet, szívesen rektifikálja.

Komjáthy azonban haraggal rivalt Löwre „Inkább öljük meg egymást, minthogy ország-világ előtt meghurcoljána k!” s ezzel Löwöt tetteleg inzultálta.

Eddig tart a botrányos eset, a mely a jelenlegi kóros állapotok egyik szomorú jelensége. Lesz alkalmunk vizsgálni erre a dologra, mert ez jóval túllép azon a korlátot, mely az egészséget csak magán jellegű ügyvé tenné.

Löw József ma reggel Rásó János es dr. Berger Andor által fegyveres elégtételt kért Komjáthytól s az ügy most elintézés alatt áll. Befejezés után lesz alkalmunk megmondani véleményünket a legújabb botrányról, a melynek ügyében különben a debreczeni hírlapírók holnap kedden d. u. értekezletet tartanak.

* Az önkéntes iskola Debreczenben.

Annak idején mi voltunk az elsők, kik jeleztük, hogy a 39. gya ogezred dandárparancsnoka az önkéntesi iskolát Nagyvaradra helyezte. Ez ügyben Komlósi Arthur főjegyző vezetése alatt egy küldöttség ment a honvédelmi miniszterhez, ahol az önkéntesi iskola iskola vizsgálását kérték. Br. Fejérváry megígérte, hogy tőle telhetőleg intervenniál, s mi t a most kezelnéhez kapott sürgöny jelenti a közös hadügyminiszter december elsejével az önkéntesi iskolát vissza is helyezte.

* **Rablók levele a főispánhoz.** Debreczen város főispánja tegnap délelőtt egy levelet kapott, melyben fenyegető hangon ezerforintot követel tőle «ot jóakarója.» Arra kéri, hogy a pénzt vinczelérjehez küldje s ha ezt tenni elmulasztana, vagy ha erről a levélről a rendőrséget értesitené, megfenyegetik, hogy a «csizmája a padra kerül, hazára a veres kakas ül.» Az öt jóakaró azt is tudomására hozza, hogy egy pár gazdag zsidónak is elküldték a «vőfelyt». Őket pedig hibába keresi a rendőrség, mert úgy sem fog rájuk akadni. A levél után ítéle, a rendőrség tisztában van azzal, hogy kik irhatták a fenyegető leveleket, s ezek rövidesen a rendőrség kezében lesznek.

* **A hölgybizottság a művészet érdekében.** Debreczen város társada ma igen rokonszervelesen s meleg érdeklődéssel fogadta a képtárlat megnyitását. Hogy mennyire szíven hordja társadalmunk a művészetet, mennyire igyekszik annak minél több, színterébe s igazabb barátot szerezni: mutatja az a körülmény, hogy a hölgyek vették kezükbe az agitálást. Veresné Szathmáry Teréz urhölgy elnökléte alatt egy hölgybizottság alakult, mely bizottság tagjai naponként felváltva fogják a képtárlaton megjelenni, s a buzdítás nemes munkáját teljesíteni.

* **Öngyilkosság a Rákóczy-utcán.** Mérhetlen sok ama szerencsétlenek száma, akik reménytelen szerelem miatt eldobják maguktól az életet. Tegnap este ismét egy fiatal leánynyal szaporodott szomorú statisztikájuk. Takács Erzsébet az öngyilkos leány neve, a ki a Rákóczy-utca 14. számú házban Rác Gézánál szolgált. Tegnap este vett magának husz pakli gyufát. A mérget vízben feloldotta s a mérge poharat lenéig kiürítette. A szerencsétlen leány éjjel 11 óra iszonyu kínok között meghalt. Holttestét beszállították a köz-kórházba s onnan fogják eltemetni.

* **Az Angol Társalgó Kör** tegnap vasárnap tartotta meg az idei első közgyűlését. Bessenyei Széll Farkas elnöknek nagy lelkesedéssel fogadott szavai után egyhangúlag elhatározták, hogy a Klubot nemcsak hogy fenn tartják, de a múlt évben annyi élvezetet nyújtott heti estélyeket úgy tartalomban mint érintkezésben bővíteni fogják. Az első ilyen társasestélyt a hó 17-én szombaton este 8 órakor fog a Klub helyiségeiben megtartani. Pénztárnoknak egyhangúlag Dr. Öreg János, titkárnak Komlóssy Miklóst választották meg.

* **A marólug.** Medvecz József 20 éves lakatossegéd tegnap este szerelmi bánatában az upesti István-ter egy épülfelben levő házban marólugot ivott. Haldokolva került a Karolyi-kórházba. — Ugyancsak lúgkoldattal akarta magát elemészteni Gulyás Eszti 15 éves leány, szüleinek Kinizsi-utca 4. sz. a. levő lakasan. Belső részében súlyosan összeöngve került a Rókus-kórházba. — Tettének okát nem tudják.

* **Állítás és népfelkelő köteles ifjak jelentkezése.** A városi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya felhívja, illetőleg fizelmezeti azokat az ifjakat, a kik az 1878, 1879, 1880, 1881 és 1882. évben születtek, hogy a jelentkezés kötelezettségének logke-sőbb f. 1900. évi november hó végéig a katonai és illetőségi ügyosztálynál (Városháza I-ső emelet 18. ajtó) tegyenek eleget; mert a ki ezen jelentkezést, anélkül, hogy legyőzhetlen akadályok hátráltatták volna, elmulasztja, kihagást követ el és 10 koronától 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A kik vidéken laknak irásban is jelentkezhetnek és beadványukat a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztályához intézzék. A beadványban a jelentkezőnek vezeték és keresztnéve, születési éve, valási, foglalkozása, iskolai képzettsége, esetleg zeneben való jártassága, lakó helye, utca házszám feltüntetendő, továbbá szüleinek neve közzendő. Ugyancsak a másutt született, de Debreczenben tartózkodó 1878, 1879, 1880, 1881 és 1882. évi születésű ifjak, a fentjelzett időben es helyen szüntén kötelesek jelentkezni.

* **Száz a dió.** Egy kis leány odalép a kofához és azt kéri:
— Neni, hogy a dió?
— Negyven egy hatos, száza két hatos!

— Hát akkor adjon százat. (Odatért egy kendőt és a kofa kezdi a diót számlálni.)

— Egy, kettő, három, négy, öt, hat... mone csak meg hugocskám, hány éves vagy?

— Tizenöt vagyok néni!

— Tizenöt, akkor hát némsókára férjhez mégy, mert hát tizenöt (tovább számlálja a diót) tizenöt, tizenhat, tizenhét, tizennyolcz... hát az éves anyád hány éves?

— Azt hiszem, hogy harminczöt.

— Harminczöt? Hiszen akkor még egészen fiatal asszony... harminczöt (tovább számlálja), harminczhat, harminczhet, harmincznyolcz, harminczkilencz... éle még a nagyapad?

— Meghalt már.

— Isten nyugosztalja szegényt. Osztan hány éves volt?

— Kilenczvenkettő.

— Hej bizony az szép kor, kilenczvenkettő esztendő, kilenczvenkettő, kilenczvenhárom, kilenczvennégy, kilenczvenöt, kilenczvenhat, kilenczvenhét, kilenczvennyolcz, kilenczvenkilencz, száz. No nekem, itt a száz dió, áldjon meg az Isten, aztán egészségetekre váljék!

— Isten áldja meg néni!

* **E heti bűnügyi főtárgyalások.** 1900. november hó 12-én, hétfőn: Schwarzcz Zsigmond és társa ellen hamis tanuzása büntetéseért.

November hó 13-án, kedden: Major István ellen királysértés vétségéért; ifj. Kerekes Ferencz ellen hatóság elleni erőszak büntetéseért; Takács Bálint s társai ellen lopás büntetéseért; Juhos Zsuzsanna ellen lopás büntetéseért.

November hó 14-én, szerdán: Ferenccsik György és társa ellen súlyos testi sértés büntetéseért; Szűcs István és társa ellen lopás büntetéseért; Orbán Juliánna ellen lopás büntetéseért.

November hó 15-én, csütörtökön: Tar Gáborné s társa ellen, lopás büntetéseért; Ungvári óános s társa ellen, lopás büntetéseért.

November hó 16-án, pénteken: Mikó Antal ellen, zsarolás vétségéért; Végh Károly ellen, lopás büntetéseért; Kircsi Ferencz ellen, zsarolás kísérletéért; Skót Ferencz ellen, emberölés vétségéért; Ambrus Péter ellen, könnyű testi sértés vétségéért.

Ugyanaznap ítélethirdetések.

* **A vizitükreblő szemfedő.** Nyustya gömörmegei községben megrázó szerencsétlenség történt. Szlovenszky Vilmos ottani mérnök dajkaja kiment a rábizott csecsemővel a Sajó partjára, a dajkát egyszerre epileptikus rohamok leptek meg, elszedült és a csecsemővel együtt a folyóba esett, ahol mindkető halálát lelte. Meg aznap kifogták a vizből a két holttestet.

* **Meggyilkolt postamester.** Tompa község postahivatalában vakmerő rablógyilkosság történt a hó 7-én. Holbik postamestert amint a vasutról hozott csomagokat, bontogatta, valaki hátulról leütötte. — Egy másik rabló ezalatt a postahivatalnok az udvarra nyíló ajtaja mellett foglalt állást, s a mikor a kocsis az ajtón kilepett egy hatalmas csapással halálra ütötte. — A rablók ezután kiürítették a kocsilada tartalmát azonkívül magukhoz vették azt a néhány postaszéket is, melyet a kocsis már bevitte a hivatalba. Holbiknek feltűnt férje hosszas távolmaradása, lakasából, mely az udvar hátsó részén volt, előré ment. — Amint a hivatalba akart benyitni, a sötéttségben megbotlott valamben es esett. Ekkor vette észre, hogy a kocsis fekszik ott, Holbikné erre lármát csapott, mire a hazbúlik és szomszédok összehurcolták s úgy a kocsis, mint Holbik postamestert veres fejjel a földön fekvő találták. A két áldozat meg élt, de reggelre mind a kettő meghalt. A megejtett nyomozás során a csendőrség kiderítette a tetteseket Kodias István, Szitar Imre és Fodor Andras tompai lakosok személyében, kiknek a levelek és csomagok nagy részét meg is találták. A gyilkosok azt hittek, hogy aznap este érkezik az Amerikában levők pénze, ezt szerették volna megkaparítani.

* **Egy híres betyár halála.** A szegedi csillagbörtön egykori hírhedt lakója, Faragó Miklós a szabaddai negyedmillió lopás egyik főreszese méltó halállal végezte életét. Nem jutott az aka-ziófáig, barha emberver is tapadt már a kezéhez az ifjuságának betyár éveiben, hanem a z siványpusztulás egyik másik nemzise lincshelte meg: agyonverték. Ugy pusztult el ez a rossz ember, mint kenyerespajtása, Csonka Balint, hasonlóképpen Martonos betyár-fia, a vén zivány, aki még Rózsa Sandorok kartarsa volt es tavaly lőtték le a csendőrök újabb gazsága elkövetésénél fölveti harc közben. Ez is részese volt a negyedmillió lopásnak és most utána ment a betyárhalállal Faragó Miklós, akit ziványsága közben tegnapelőtt — mint tudósítónk jelenti — agyonverték.

Néhány évvel ezelőtt szabadult ki szegedi csillagbörtönből Faragó. Egyfolytában 7 esztendőt ült a Geiger-féle negyedmillió lopásért és is. Tavaly aztán kitört belőle újra a betyár és majd elpusztult a csendőr-egyverttől. Ziványságon érték, beszorították egy pajtába a csendőrök. A vadtermészetű egykori fegyencz nem akarta magát egy könnyen megadni. Nem a kéményléc sorából való Faragó Miklós. Fölveite a harcot. Vasvillával védekezett előbb, aztán a villát rádobta csendőrökre a pajta ajtajából. Ekkor rálöttek, megsebesítették, de éleben maradt.

Csak azért, úgy látszik, mert a nemezis még rutabb halált szánt neki. Erről beszélnek ma Martonos községben.

B e t ö r é s r e v e t e m e d e t t

a v é n gonosz i-mét es ezen munkáján rajtakapván, elszánt ellentállást fejtett ki. Ekkor elveszett. Seres István gazdaember egy hatalmas hiúsággal agyonverte a vén betyárt. Összetörte a fejet és addig zuzta, törta, míg a gonosz lelket ki nem verte belőle. A beérkezett jelentésre a szegedi törvényszéktől a vizsgálóbíró utazott ki Marosra a betyárpusztulása megvizsgálására.

* **Titokzatos gyilkosság.** Szent-Péter-szeg község határában a nagyváradi káptalan táladonát tevő szántóföld egyikén a hó 8-án egy helyestre akadtak a tanyaföldön. A hulla a kukoriczásban feküdt. Ottalan, a szivtája körül lösebb tátongot, egyébként is minden jel arra val, hogy gyilkos kéz oltotta ki az ismeretlen, körülbelül 22 esztendősek latszó mesterlegény életét. Megállapították azt is, hogy a gyilkos áldozatát a tett elkövetése után hurcolta a kukoriczásba. Nem lehetett megállapítani, hogy hol történhetett a gaztett, mert a szomszédos földeket előtte való nap szántották fel a béresek, és azok bizony nem igen figyeltek sem vér, — sem lábnyomokra. A szerencsétlen áldozatot, kinek azonossága anna, kevésbbé volt megállapítható, mivel semmi írást nem találtak nála, felbonczolták és eltemették. A nyomozást a csendőrök folytatták.

* **Magyar nyelv.** Érdekes feliratot intézett Haromszék vármegye a képviselőházhoz, melynek szövegét egyúttal az ország összes városainak és megyéinek is megküldötte p a r t o l a s vegett. Ebben arra kéri az országgyűlést, hogy határozza el, miszerint az 1868. évi XLIV. t. cikklet megváltoztatja olyképen, hogy a hatóságokhoz az egyes nemzetiségek a saját anyanyelvükön szólhassanak. ellenben tételesen kötelezővő, a hatóságokhoz hatóságokhoz intézett beadványoknál, továbbá, hivatalok es hivatalos testületek minden intézkedésénél és minden jegyzőkönyvében a magyar nyelv használata.

* **Ha nagy gondtól akar megszabadulni,** hogy mit vegyen karácsonyi és ujevi ajándéknak férfiak részére tekintse meg Schwartz Daniel, dohányzó eszközök különleges üzletét a Bika szálló épületében, továbbá, dólátra méltó olcsó árban es rendkívül nagy választékban minden elgondolható dohányzó eszköz kaphatók.

* **A Corso** kávéházban ma Kiss Béla zenekara zene-estélyt tart.

x **Svéd torna órákat** tartok naponkár délután 4—5-ig leányoknak; 5—6-ig fiúknak. Felnötteknek megbeszélés szerint. — **Dr. Szász Adolf** Kossuth utca, 9 szám.

Gép-munka.

A mechanika a század utolsó felében nagy előhaladást tett s mai nap már majdnem minden mechanikai uton allittatik elő. Majdnem minden munka csupán gépekkel állittatik elő, mialtal nagyobb gyorsaság éretik ugyan el, de nezem szerint nem nagyobb tökéletesség. De — sajnos — mennyi viragzó egészség rendített meg, mióta a gép a kézi munka helyébe lépett. A folytonos mozgás, mely az egész szervezetet megrendíti, rá nézve csak végzettszerű lesz. Bizonyos, többé vagy kevésbbé kényes szerv elgyengül, sőt néha a vérkeringés is megzavartatik; a vörös vértessékék, amelyek erejét jelentik, lefogynak s a vernek minden elszegényedése különféle betegségek következményével jár.

Kneipp Péter ur Lovrin (Torontál m.) példát ad nekünk nejenek eseteről, akinek egészsége ilyenmü munka által erősen megálmadtatott.

Feleségem aki allandóan ködözépen dolgozik, egy idő óta gyomorhájóról panaszkodott. Emésztése megromlott s ó nagyon elgyengült Minthogy a hírlapokban olvastam, hogy a dr. Williams-féle Pink-labdacsok ezen bajok ellen kitűnő hatásúak, hozattam két dobozzal, amelyek kitűnően beváltak; gyomorbaja elmúlt es nagyon jól érzi magát.

A Pink-labdacsok, melyek a vér létőkéletesebb helyreállító szerét képezik, a legvaló-

több módon leküzdötték a verszegénységet, sápkört, néurastheniát, rheumát, a gyomor és bél betegségeit, melyek mind a vér elszegényedéstől származnak. Kapható minden gyógy-szerárban, valamint Ausztria magyarországi fővárosában **Török József** gyógyszerésznél, **Budapest Király utca 12.** 1 frt. 75 kr dobozonként vagy 9 forintért 6 dobozonként.

Büntetés.

Kép a legközelebbi jövőből.

Videki színigazgató: (Belép a Hátsószilfalvy Közvélemény szerkesztőségébe. Köszönés helyett érthetetlenül morog.)

Szerkesztő: (Izgatottan felugrik az íróasztala mellől.) Alázatos szolgája a nagyságos igazgató urnak!

Igazgató: (leereszkedőleg) Szervusz!

Szerkesztő: Mi hozta nagyságodat a munka e szerény műhelyébe?

Igazgató: N' legy oly kíváncsi öcsém, ugys elég korán megtudod. (Vészjósló hantton) Ki írta a tegnapi előadásról a műbiralagot?

Szerkesztő: (Alázatosan) Borz Manó, a Hátsószilfalvy Közvélemény lapvezére.

Igazgató: Hol van az a fráter?

Szerkesztő: Azonnal ideallitom Nagyságod elé. (Beküldi a másik szobába.) Lapvezér ur!

Lapvezér: (Megjelenik a küszöbön, Kicsiny ösztöpörödött, pápaszemmes emberke)

Igazgató: (Fitymálva végignézi.) Ez a vezér? Hogy néznek ki akkor nálatok a közkatonák.

Szerkesztő: Hehehe, nagyon jó.

Igazgató: Megallj öcskös, majd m' indjárt abbahagyd a nevetést. (A lapvezérhez.) Fölállni!

Lapvezér: Kerem, hiszen f'lok.

Igazgató: Azt hittem, hogy guggolsz, oly kicsiny vagy. (Aggató szelidséggel.) Olvasd csak föl fiam, amit Rezeda Katinkáról, társulatom naivjáról írtal.

Lapvezér: Parancsára. (Olvas.) «Rezeda kisasszony egészben véve igen figyelemreméltóan alakította a Moisan Martha szerepét, de az első felvonás végén úgy rémlett nekünk, mintha a hangsúlyval kissé önkényesen bánt volna. A kisasszony . . .»

Igazgató: (Közbeveg.)Eleg. Most olvasd föl öcsém a másodapáról írott megjegyzést.

Lapvezér: (Olvas.) «Sirály Tamás ur, aki egy duszagazdag vicomte-ot játszott, fekete nadrágban, világos saccoban és sárga cipővel jelent meg a hercegnő estélyén. Ez a tolelt nézetünk szerint nem tökéletesen megfelelő. Ámbar . . .»

Igazgató: (Közbeveg.) Most halljuk, amit a hercegnőről írtal . . .»

Lapvezér: «Csebyné, aki a gögös hercegnőt adta, a nagy jelenetben a kezével törölte meg az orrat. Ez, mint lapunknak egy a főrangú körökben járatos barátja értesít bennünket, nem igen szokásos a high life hüvös termeiben . . .»

Igazgató: Most pedig add elő, amit a rendezésről mondasz.

Lapvezér: «A rendezés, bár egyébként gondos kezekre vallott, több ssemellátható hiányt tüntetett föl. Így például a hercegnő, szobájában több olyan fenyőszéklet láttunk amit a köznép röviden hokelli-nek nevez, a tükör szelén pedig, amelyet minden valószínűség szerint a borbélytól kértek kölcsön, benmaradtak a borotválkozási bérletjegyek. Ez mindenesetre gondatlanság.»

Igazgató. (Szeliden.) Mit gondolsz fiacskám, mi fog most történni?

Lapvezér. (Remegve.) Nagyságod megvonja tőlünk a szabadjegyet.

Igazgató. Ojje, — ilyen könnyen nem intézzük el a dolgot. Elzöbben is betiltom a lapot.

Szerkesztő: (Megdöbbenve.) Oh, egék!

Igazgató: Másodszor az egész szerkesztőséget kiutasítom a városból . . .»

A kiskorú munkatársak: Szegény jó máánk, ha tudta volna . . .»

Igazgató: Harmadszor: egy hónapra mindnyájan bevonultak a dutyiba.

Szerkesztő: (Hangosan zokog.)

Igazgató: (A lapvezérhez.) Te öcsém, azonfelül ki fogsz jönni velem a nagy buzapiaczra s ott a népek ezri látára bocsánatot kérsz a szintarsulattól . . .»

Lapvezér: (Megtörve.) Igenis.

Igazgató: Mert jegyezték meg, hogy mindig vajszivű ember voltam, de komiszkodni — azt nem hagyok magammal . . .»

Sancho Panza.

CSARNOK.

Huszárosan.

Irta: **Degré Alajos.**
Folytatás.

Ezalatt Dézsy nyugodtan Rummyhoz lovagolt, megalat előtte s így nyilatkozott:

— Ez nem volt egyenlő mérkőzés, mert ha lovad kitöri lábát, agyonlöveted a vége: ha az enyém megy tönkre, a súlyos veszteséget nem bírom elvi-elni; ha magadat töröd össze, öiven szolga apolhat, világhírű orvosok állnak rendelkezésedre s furdóról furdóra járhat sz gyógyulást keresni, én ellenben elhagyatottságban sínlódhetem, s nyomorék maradhatok egész életemen át.

— Megható ily érzékeny szónoklat egy huszár szájában! — nevetett Rummy.

E gony Dézsy arcába kergette a vért s ingerült hangon folytata:

— Akar rossz szív, akár főnhéjázó pajkosság indított arra, hogy engem erkölcsileg kényszeríts a vezélybe — lovagiatlanul cselekedtél. — Ezzel a terrasra felköszönt s ellovagolt.

Rummy lángvörös lett, katonásan üdvözölte a társaságot s más irányban elvágtott.

Ez a kis surlódás a jelenlevőket megdöbbenettette, darabig senki sem tudott szólani.

Nagy sokára Sándorffyné szakította meg a csöndet, ki az ezredeshez fordulva kérte:

— Mi lesz ebből?

— Óhajtom és remélem — tréfált az ezredes — pezsgőzés.

A tervezett nagy lovaglásból kis séta lön. Lehagolt s kedvetlen volt a társaság.

Senkiesem maradt a grófné vendégszerető házában, hogy mint máskor, vígan töltsék el ott az estét.

A grófné magára maradván nem birt idegességével; himzett, olvasott, zongorázott — mindent abba kell hagynia, mert a tú reszketett kezében, a betűk tánczoltak szemei előtt s a billentyűkre úgy ránehezült-k ujjai, hogy képtelen volt egy futam eljátszására is. Izgatottan csöngtetett a komornának.

— Küldje Petert báró Rummy kapitány urhoz; mondja, hogy keretem egy szóra, de azonnal jöjjen.

Gróf Sándorffyné igéző özvegy; szép, fiatal és gazdag.

Kastélya a világ előkelőségének — mondhatni — mulatóhelye. Sohasem fogy ki az ünnepélyekből, han versenyek- s estélyekből. A grófné szereti a művészetet, irodalmat, de még inkább a társaságot. A huszárokkal lovagol, a művészekkel énekel, a hivatalnokokkal tánczol s az írókkal műkedvelő előadásokat rendez. — Mindenhez ért s minden iránt lelkesül.

Nyilt udvarlója báró Rummy; titkos imádoja sok, s ezek közt első helyén, Dézsy kapitány.

Mindenkivel oly szeretetreméltó tudott lenni, hogy Dézsy szentül hitte, ha Rummy nem volna utjában, a szép grófné egész hajlamát megnye né s akkor ő volna a föld legbőldogabb embere.

Az ics megérkezett azzal a birrel, hogy báró Rummy elköcsizott falura, de cselédei nem tudják hova.

— Menjen hát — parancsolta a grófné — Dézsy kapitány urhoz, mondja, keretem nagyon sürgős ügyben faradjon hozzám, de késedelem nélkül.

Itt sem volt szerencsésebb, Dézsy ellovagolt valahova s csak holnap este tér haza.

— Holnap este! — kiáltott fel Sándorffyné — addig százszor is megölhetik egymást.

A grófné férje halála óta most tölti legkínosabb perczeit; elzárkózott, sirt, tördelte gondozott kezeit s rémképeket látott. Mikor aztán belefáradt a kesergésbe, el kezdett okoskodni, hogy tulajdonképp miért is kesereg annyira?

Dézsy nagyon tiszteletre méltó ur, igen jeles katona, előzékeny lovas s földalozó barát, de mindez maradhat fél füllel is. Végre hát nem oly szerencsétlenség, ha az egyiket levágják,

Hát ha Rummy elveszti egyik szemét? Jaj Istenem! Az borzasztó volna! Vagy az orrát? Hallatlan szerencsétlenség! Azt a büszke sasort? Kegyelem az égben! Dézsy vetélytársa, biztos vagyok, hogy egyenesen az orrát fogja keresni, mert így teheti c-uffa. Oh, az alávaló!

De miért izgatom fel annyira magamat? Mit érdekel az ő orra? . . . Mit? . . . Mert gyönyörködöm benne, a nélkül nem tudnám látni, pedig szeretem őt, most érzem igazán, s e válságos pillanatban meg, merem vallani magamnak.

A rémgondolattól nem birt szabadulni: elcsigázta nappal s gyötörte éjjel. Álmában látta, hogy Rummy orrahegyé le van csipve . . . iszonyu!

De még nem a legnagyobb szerencsétlenség, idővel még lehet szokni. De aztán látta, hogy eszménye orrát fővében lecsapták s a mint az a földre hullott, egy nagy kandur elkapta. Erre aztán elajult, persze csak álmában. Másnap is a gondolatok bosszu láncolatát mindig ez az eshetőség kepezte, s úgy beleéltte magát, hogy mikor déltájt báró Rummy jelentették, felkiáltott:

— Meg van az orra?

— Az orrom is, az óráim is — nevétt a belépő kapitány, — nem tudom melyik érdekli?

— Minő gyermek voltam — sóhajtott a grófné s érezte, hogy szíve nagy nyomástól szabadult meg. — Oly bohó álmom volt, hogy önnök levagtak az orrát.

— Ez azt jelenti, hogy ajkam szerelemre nyíthatik ott hol eddig csak szivdobbanásaim árulhatták el ezerméimet.

— Ez azt jelenti, hogy önök rosszul viselték magokat. Most üljön ide s győnjön meg mindent.

Rummy engedelmeskedett.

Dézsy ezalatt biráskodásra hivta össze bajtársait. Az eset a következő volt:

A verekedő felek, Rummy és Dézsy, a legközelebbi faluban egy üres pajtában kiálltak.

Az első összecsapás eredménytelen volt.

A második ütközésnél Dézsy kardja fővében eltört, úgy, hogy csak a markolat maradt a kezében.

Rummy ellenfele mellének szegezve fardját, így szólt:

— Kez-emben vagy!

— Szurj! — kiált ra Dézsy.

— Adósommá teszek egy étellel — mond Rummy s eldobva kardját, kirohant.

Dézsy megsemmisülve nézett maga elé, hol a penge hevert, Egyszerre megrázkódott. tüzben forgó szemeit segédeire szegezte e szókkal:

— És ti ezt engeditek?

A véletlen döntött.

— Ugy, mert egy kontár fegyvergyáros hitvány kardot készített, az én becsületem tőrjön csorbát? E bajvívás nem lehet eldöntve.

— Életem kezében volt.

— Miért nem ölt meg? Ez nem maradhat ennyiben, döntsön bíróság, az egész tisztikart fogom bíról felkérni. Köszönöm a szolgálatot. Menjünk.

A különbség világos: az egyik gazdasági osztály, a másik rendi. Az egyik folyton változó, fölfrissülő, korlátlan, a másik maradandó, zárt körű. Nem áll jogunkban, hogy magának az adományozónak értelmezését bírálgassuk, de a kormány semmi esetre sem veheti át olyan alapnak a kezelését, melynek államellenes a rendeltetése. És ha egy eltemetett rendi osztály fölélesztésére szánta volna Pálffy gróf nagylelkű adományát, a kormánynak kötelessége megtagadnia minden részvételét az ilyen ferde jótékonyágban.

Megszoktuk ugyan már, hogy a kormány szavaira a kormány tetteitől kapjuk a cáfolatot, de amíg az a tervezet el nem készül, megelégszünk azokkal a szép szavakkal, a melyeket az államférfiutól kaptunk. De nemes feladatunknak fogjuk tartani, hogy annak idejében az ellenőrzés jogát kiterjesszük a kormány tervezetére. Akár lesz az aktuális, akár nem.

Büszkeség, dölyf, daemagógia.

Nyomorult korszellem a mai, átvedik ma minden, Divat a ruhában. Divat az érzésben. Divat a cselekvésben. Igen, mindennél ez az örült divat, Na már a mint nem szalonképes a csizma, a magyar nadrág, az atilla és a kócsagtollas kalap; a mint ezeket felváltotta a cipő, a bugyogó, a frakk és a czilinder: épen úgy üres szólammá, nevetéggé és egyes naiv lelkek tulajdonává lett csak az 52 év előtt minden hazafias ember szívét és agyát átölelő szabadság, egyenlőség és testvériség, ezeket is felváltotta három más fogalom: a büszkeség, dölyf és daemagógia.

Már holnap megkezdjük a kezelet. Talán jó volna meg várni hiszen csak öt nap előtt hozták be!

Az előnapon örjűd kinok közt folyvást javeszkelt, de gyógyítást nem lehetett megkezdeni, mivel az előadások sorában éppen a csusz következett. Úgy volt, hogy holnap előadásra kerül, már pedig csak nem lehet kockáztatni azt, hogy a fölvilágosító anyag tanulságos voltából veszítsen? Másnap más valakit prancoltak be, a huszas szenvedett tovább. Esengett, szüntesséknyomorát. Nehány por beadása, egy-két bef-cskendés könnyven segített s az egészét elronthatta volna. Már pedig arra való a klinika, hogy az előadások ragyogók legyenek, aztán meg a hallgatóság is tudjon és nem, hogy a betegek meggyógyuljanak. Ha ezt veletlenül megtezik, no azoo nem lehet segíteni. De hát van más elég, szükségét bennük ritkán szenvedünk.

Harmadnapra ünnep esett, negyednap a tanár ur nem tartott előadást, a huszas előfásult kínjában, többé jóformán nem is nyugt. Ötödnap, ma rigorosumra került. Előadóra meg nem tárgyalt friss eset kell, ez már lehet pyógyítani.

A hallgatóság meg is hallja legott a követendő eljárást. Áhitattal hallgatja mindenki a szép szavakat, csak maga a huszas nem törődik vele, bármit beszélnek is fölötte, Lázás, zavart agyában szüntelen az kering, ami vele ma délelőtt történt, folyton egy kép, egy ijedt tekintet áll előtte, és nem tud tőle szabadulni, bárhova fordítsa is szemét. bárhova rejtsé is fejét. Ismét és folyton fölebe cseng egy borzasztó mondat: nincs jogod szeretni!

Már azt hitte, meghalhat békén; azt hitte, e közt a sok orvos közt el is feledkez-

Nagyobb hazugságokat senki nem mondhat, mintha arról szól, hogy van magyar demokrácia. A társadalmi élet ennek teljesen ellenkezőjét bizonyítja.

Demokraták voltunk 1848-ban, akkor volt értelme a polgártárs szónak, még 1861-ben is, talán 1867-ben is, de ma üres frázis a polgártárs szó, csak arra való, hogy választások idején a keztűs nagy ur a népet evel eszközevé. önzé cselja megvalósításhoz voks-anyaggá kösse.

Miben áll most a szabadság? Csak nem abban, a mit a fővárosi lapokban olvasunk, hogy a rendőri brutálisok havonként ismétlődnek. Miben van testvériség? Csak nem az egymás megvetése és lenézésében. Hiszen a grófi és bárói koronák még most is fénylenek. Kereskedők udvari szállítói címéret, meggazdagodott emberek ueme-ségért küzdenek.

A 100 holdas ember előtt semmi, kinek 20—35 holdja van. Ki két gebét hajt és magának mond, lenézi azt, kinek egy sincs. És még az is, ki kőcsmadzagon málaczot rángathat, nem sokra nézi, a kinek az sincs. Hát az egyenlőség! Nincs sehol. Még a templomban sem, ott is csak ígéri a jövő életre. Talán a temetőben? Még ott se, a kiváltságosak porainak díszes hely kell!

Büszkeség, dölyf és daemagógia mindenfelé.

Büszkék vagyunk természetünkre, vagyónunkra, szépségünkre. A hüség vak-átka rajtunk.

Dölyf van mindeműtt. Az ember az embert jobban lenézi, mint igavonó barmát. Egyik a másnak alig fogadja köszönését, kezét pedig csak hasonrangunak adja.

A daemagógia uralkodik. — Az egyetlen, mi tekintélyt érdemel, az ész, a tehetőséget sem vezzik semmibe.

tek róla. Oly jó volt lassankint megbarátkozni a halállal; boldogság érezni, mint merülnek ki az idegek a fájdalomtól, mint mondja az elcsigázott test: nem lehet tovább! és csendes zsebhadás száll a tagokba. Egy szürke néni, az is szép, fiatal, mint ő, gyöngyöden hajolt fölébe és testverének nevezte, nem úgy, mint odakünn, a hol keserű guoy, megvetés volt az ölelésben... Azt mondja a világ, bogancsra nem kár rátaposni, miért veszi szírmát szürke tövissel körül és mint a rózsza mert nem ilatozó? Ha virágot latsz a földre taposva, azt ut porában hervadozón és nem kérdés, rózsza-e vagy bogancs: esztelenség. Esztelenség szannod őket egyaránt, mert minden virág, mindenik örült a napsugarának, mindenkinek fáj a hervadás, A virágnak igaza mindig igaza van... Furcsa, hogy itt még vaonak a könyörületnek papnói ma is, a kik testvéri csókot lehelnek a ragályos beteg homlokára és nem mondják egy fiatal leánynak: Nincs jogod szeretni!

Már halványult a kínos emlékezet, már közel volt a huszas abhoz az üdvözítő állapothoz, hogy valóban csak megromlott, hamisan zakatoló gép legyen. De a gépre szükség lön. Betoltak agyastól az előadási terembe.

A tágas, világos helyiségben fékörben, föl a tetőig barna padok sorai bamultak reá, s az elsőben néhány kíváncsi arc. Középen kis asztal mellett, szigoru tekintetű, komoly urak ültek, előtűk ünnepi feketében egy halvány fiatal ember. Baljóslatu csend volt. A kíváncsi arcok összesugáltak, a komoly urak közül egyik szódtanul mutatott a betegre.

Az ifju daczosan fölegyesedve odalépett. T. kintete találkozott a leányval, a leány halkán föliskoltott, az ifju hideg mosolyt erőlt-

Sőt valóban pária sorsa van a szegény tehetséges embernek, mert sokszrr a kevésbé művelt emberek akaratától fág sorsa. Keresni kell a daemagógok kegyé'. Lesni mosolyukat. Teljesíteni akaratukat. Ebben kulminál az egyéni szabadság.

Igazán szomorú tapasztalatok. De nem sokat törődnénk vele, ha a baj általános nem volna és különösen itt városunkban nem lenne úgy elterjedve.

Kasztokra vagyunk oszolva. Politikai nézetek nem ellenfelekké, de vérszívó ellenségekké tettek.

A józan haladás gátjaként s szűkkeblűdség fekszik. Rothadnak közállapotaink. A közéleti táplálék az egymás megszólása, sértegetése. Még egy-egy testület és társaságban sincs bensőség.

Kávéházban egyik a másik mellé nem ül, olvasóteremben küön asztal kell. A vita és beszéd csak szűkkörben történik. Bizalmatlanág mindenféle és gyámoltalanság az egyéni felelősség kibuvó ajtaja.

Meddig megyen ez így?

Mikor jó el ama tisztító tűz, mely mint egykor Kossuth és Petőfi lánglelke átalakítá a politikai életet és a nemzet felfogását s millió elnyomottakból polgárokat teremt tt, megtisztítja a társadalmi életet a benne rágó férgektől: a büszkeségtől, a dölyftől és a legveszedelmesebbtől — mely itt is uralmát üli — a daemagógiától,

Mig ez nem történik, mig önmagunkon a helyes irányu átváltozást nem munkáljuk, nem lesz társadalmi élet, nem lesz egyenlőség, szabadság és testvériség és nem lesz a közéletüköre tiszta, ugy nem is lehet boldog.]

B. M.

tett ajkaira, de csak néhány értelmetlen szót tudott hebegni. A komoly urak összenéztek; az egyik a zavart tanítványnak biztató tanácsot adott. Az ifju a leány csuklójához nzult, az fájlalmában akaratlanul sziszent és szemé meg erősebben meredt az előtte állóra.

És e vad tekintet végtelen sokat mondott. Hisz viharként tódult a leány győtrött agyába számtalan emlék.

Becsületes leány volt ő is, még nem is oly régen. Szegénysorsu, de tisztességes szülők gyermeke: apja, az a magányos öreg, megakozta. Az urfi oly édesen suttozott, anyai boldogságot ígért. Az első csókot eltűrte tőle. a másodikat viszonzta. Az első ölelésből nem tudott kibontakozni a másodiknak atengedte magát. És elbukott.

Agyoncsépett történet. Sokszor megirták ékesen, tanulságos rajzát adva az örvénynek. Sokszor elolvastak könnyek között ártatlan leánykák és tettek magasatos fogadást az erényre, — lángoló orczával kiváncsian a bűnre.

Minek elmondani a többit? Az urfi bucsutlan elutazott és a leálynak egy pillanatnyi önfeledése lassankint, fokról fokra meghozta mindazt, aminek vége a szegyenérzést kihalta és majd néhány év után, midőn már nincs művészet a hervadt rózsák helyébe újakat teremteni — nyomor. Bizonyára látatok nem egyszer szé es utcasarkon, vagy kapualjában ránczosképű, összeesett öreg asszonyt: előtte gyékényre rakva néhány poros szilva, megfeketült dió, szinehagyott czukorka. Kopott nagykendője csak gyöngö védelmet nyujt a hideg elle. Egész nap ott didereg, legfőlebb egy fazek parázs, ami neki a drága meleget adj. Néha-néha vetődik arra egy

Az automobil Nagyváradon.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, nov. 12.

Tegnap d. u. háromnegyed egy órakor pontosan berobogott Nagyváradra az automobil, a modern technika e csodálatos vívmánya.

Debreczenből jött, a honnan vele jöttek, Bárdy József dr. budapesti ügyvéd, az automobil gyár gépész mérnöke, és Csanak Jenő debreczeni földbirtokos.

A debreczeniek az automobilal a Fekete-Sas szállodakelé hajtottak, a hol óriási embertömeg várta a csodálatos masina megérkezését.

A közönség az automobil megérkezéséről a nagyvárad Friss Újságból értesült, a hol jelezve volt, hogy az automobil tegnap délután megérkezik.

A délután folyamán az automobil a város utcáin próbamenetet tartott s mindenütt megbámultak a csodálatos masinát a mely magától szalad.

Száz meg száz kíváncsi rohant a gép után, a melyen több újságíró ül.

Igazán csodálatraméltó a modern technika e remek vívmánya, az utazás e kocsin oly kellemes, hogy az ember nem is érzi, hogy a gyorsvonat menetsebességét meghaladó gyorsasággal rohan tova. Csöppet sem raz e praktikus jármű s bámulatraméltó oly könnyedén tér ki a legcesekelyebb akadály elől is.

Az automobil most szerdán reggelig marad Nagyváradon, mely idő alatt naponta több órán próbamenetet tart s bárkinek rendelkezése alá, a ki megakar győződni e járművel való kellemes utazásról.

A Nagyvárad-Debreczen közötti automobil közlekedés már elhatározott tény s értesülésünk szerint Bárdy József dr. az ezme megpendítője most nehány napig itt marad, hogy Nagyvárad tarsadalmának vezető férfiai e fontos ügy állásáról kellőleg informálja és e város érdekeit is belevonja e nagyjövő jú vállalatba, a mely e két város kereskedelmi forgalmát oly nagy mérvben előmozdítani van hivatva.

Szerdán reggel tér vissza az automobil Debreczenbe, a hol a leendő közlekedési vállalatnak részvényei már nagyszámban jegyezve vannak.

A Lendvay-szobor leleplezése Nagybányán.

— Saját tudósítónktól —

Nagybánya, 1900, nov. 12.

Id. Lendvay Márton szobrát d. u. 3 órakor leleplezték le szülővárosában, Nagybányán nagy ünneppel.

Gyönyörű verőfényes nap volt.

A város lobogó díszben uszott s a vonatok egymás után szállítottak a vendégeket a végvidéki bányavárosba.

A miniszterelőök Hugonnay Béla gróf főispánt, kultuszminiszter Kovács Béla kir. táncost küldte ki képviselőjéül.

A színházak, Szatmarmegye, Debreczen, Kolozsvár, Szatmár, N-Károly, Felsőbánya s több más vidéki város küldöttsegekkel képviselve voltak.

A nagy Lendvaynak menyé Fancsy Ika szintén jelen volt az ünnepélyen.

Az egész ünnepel magasztos volt méltó a művész nevéhez.

Verő Lajos ifju magyar szobrász pompásan sikerült szobrát számosan megkoszorúztak így:

Az országos színészegyesület, Szatmarmegye, Kőlcsey kör, Kolozsvár Debreczen, Szatmár, Nagy-Károly, Felsőbánya, A nagybányai nők, Mukedvelő társulat, Kaszinó Ifjúsági kör, Iskolák stb.:

Az ünnepség központja volt Révész János emlékbeszéd, melyből közöljük a következőket:

Id. Lendvay Márton: vagy a mint Jókai Mór őt, e valósgos színészdinasztát oly találon elnevezte, első Lendvay Márton 1807-ben nov. 11-en, tehát éppen tegnapelőtt volt 39 esztendeje, Nagybányán született.

A helybeli róm. kath. egyház anyakönyvében Márton István néven van bejegyezve. Atyja Lendvay József só-mázsatiszt volt igény-

telen hivatalnok, egyik nagybátyja István azonban a múlt század elején városi szenátor, a tizek tanácsának tagja, tehát tekintélyes, előkelő férfiú. Anyját Stank Juliánnának nevezték.

Szülei tudományos pályára szánták, feladták tehát a helybeli minoritarendi gymnasiumba, hol a négy grammatikai osztályt elvégezte.

1821-ben azonban n. édes atyja elhalt, s ekkor az árvaságra jutott 14 éves fiú iskolázatása megakadt.

1823-ban ismét ott találjuk őt a gymnasiumban a humaniorak 1-ső évében, vagyis a mai V-ik osztályban. Akkoriban összesen 6 gymn. osztály volt. Ezeket Lendvay elvégezte.

Nem volt jó tanuló, sőt neve mellett az iskolai anyakönyvben az is olvasható, hogy negligens, hanyag.

Az ő secundae classisa Petőfiéhez hasonló ki eljutott a Parussus legmagasabb csucsáig s ifju korában szintén csak bu. ott diák volt.

Jó sorsa a szegény, elárult, de szellemes, eleven és törekvő ifjut a színészi pályára sodorta.

1828-ban már a vándor-társulatok keserű kenyerét ette, ha ugyan ebből is juttatott némi morzsalékot számára a kegyetlen sors. Bejárt sok falut, sok várost, Békésen, hogy legyen mit ennie, halakat fogdosott. — Nagyváradon rongyokból varrogatta ejjelenkint s kölcsönként vasalóval téglázta pompás jelmezeit, melyeket nem győztek eléggé dicserni.

Hős, szerelmes és első tenorista volt egy személyben. De miért kísérjük a küzdő ifjut vándorlása hátatlan s nehéz utain, elég tudnunk, hogy nemsokára ott látjuk őt, 30 éves, legszebb férfikorában a nemzeti színház derék utódói között, a kesz művészt, kiről előírója Szigligeti azt mondja, hogy ő színésze nem lett, de született.

A nemzeti színháznak, ennek a kulturális szempontból annyira nevezetes és előkelő intézménynek L. . . egyik alapítója volt. Magas művészetével a magyar szó templomának legsodaltabb s legünnepeltebb papjává lón.

iskolás gyermek és krajczáros holmi felett alkuszik vele és összeszidja, ha krajczárért csak két szem cukrot ad. A jarókelők közül senki sem nezne reá, pedig ott a sok között nem egy tisztos ur ittasult meg egykor dagadó keblen. Nem törődik vele senki, — de még is!

Egy badogtablás figyelmeivel megtisztelti és a rövid kedvéért szétrugja gonddal rendezett kirakatát, őt magát karomkodva elüzi, | hogy meri száraz kenyerét megkeresni engedely nélkül?!

Az urfi keze reszket: ujjait az a fájo kéz görcsösen megragadja és azok a szemek oly gyűlölettel, oly megvetéssel és mégis oly kárhözvatos szerelemmel kérdik:

«Emléksze még rá, mikor utoljára láttál? Még nem tanultam meg azóta, hogy nincs jogom szeretni!»

Az első csók ő a egy évvel több mult el. — Csupa jó fiu, a legelőkelőbb társaságokban is szivesen látott vendégek, mulatott együtt, szívéből megunván a tisztességes viselkedést. A szilaj vigadas gyönyörét semmi sem zavarta: A lányok arcza, szeme örömtől ragyogott, kibomlott hajuk a bársony pamplagon szerte omlott, illatos szivarkák kékes füstje gomolygott mindenfelől. Ujjongva üdvözlék a most érkezett pajtást.

Csak egy leány halványult el és szorongva huzódott a sarokba. Az új vendég megismerte, melléje ült, magához vonta és csókokkal halmozta el. Mennyire más volt az a csók mennyire más az ölelés, mint az egykori. Oly visszasan hangzottak e nyajas szavak; ebben a mámorban több része volt a bornak mint a szerelemnek.

A leány felve simult hozzá és remegő ajakkal kérdé: szeretsz e még? Az ifju csókkal zárta le ajkát. A leány kérte, majd esen-

gett, szabadítsa meg innét? Az ifju nevetett a pajtások is nevettek. Bohó leány! szorosan fonta karjait csabítója körül, ugy esdekelte, elfojtott hangon, minden érzelmét, lelket e hangba keltve. Az urfi türe met vesztv., kiragadta magát az ölelésből. A leány zokogva kuszott utanna, hosszú haja a földet söpörte. csak valamit adjon az esküdt örök szerelemből. csak parányi a boldogságból, amit ígért, csak szabadulást innét, hiszen csak őt szereti, imádja, miatta visel minden nyomort. . . Az kaczagva taszította el mgától, majd hogy nyakáról a nyűgöt lerázza, bosszusan kiálta ama kegyetlen szókat:

«Nem tartozom neked semmivel, neked már nincs jogod szeretni!»

A vidam társaság zajongva hagyta el a szobát, ő meg ott vonaglott sokáig, a padlón elterülve, összetörve. Társnői is kaczagtak vagy szikozódtak, az ő szava elfult a zokogásban: «Nincs jogom szeretni, nincs jogom őt szeretni!» . . .

— Nyomorult vagy! szurja oda a rigorozálóra szögezett tekintet. Nyomorult vagy! lihegik a forró ajkak.

A tanár urak már türelmetlenül várják a külvizsgalat eredményét. De a kitől várják, nem látja most, hogy a nyak részarányos, a mellkas dombordad-e? Előtte csak egy áldozat fekszik, az ő áldozata és szóltanul is nehéz átkot mond. Noha józanabb mint akkor, midőn a minap durván eltaszította, egy okos szót nem tud kiejteni.

A teremben percekig tartó kínos csönd volt, senki sem mert mocszanni ama szigoruan összeranzcizolt homlokok előtt. Elég haugzott a zárszó, és a rigorozum véget ért. A tanár urak szóltanul hagyták el helyüket, a beteget kitolták az ajtóba. — A megbukott verejtékes

homlokka fordult el, hogy ne lássa, és utóbb megsemmisülten távozott.

De a leány még most is, es folyvást őt látja, folyton hallja ügyetlen hebegését és a vegtelen keserűség daczara, a mi szívet össze szoritja, bár szüntelenül fülébe cengenek ama végzetes szók, néha még szánja is. Utoljára minden gondolat sötét gomolyaggá foly össze agyában, az előtte elvágató sok alak közzül szeretne megragadni egyet, hogy felismerje, de egyet se tud megállítani, és ez meg kínosabb. Most gyöngéden, sugva ejtett ed s szó, majd újra ama durva kaczag hatol fülébe, és ismér csak a bosszus, a lenező tekintet áll előtte, a melylyel eltaszítá.

Do hiszen az érdemelné megvetést és nem ő! Egy-egy pillanatban vak szenvedélyel gyűlöli és azt hiszi, agya megreped, szíve megszakad a keserűségtől. Jaj csak újra meg újra ne látná! Csak ne találkoznék vele többé soha, talán meghalna ez az emlékezet . . . bizonyára meg, hisz már a többi sem tart soká.

A kinek nincs joga szeretni, minek éljen? Talán már mindennek vége szakad! Nem tartthat sokáig, ha ven irgalom . . . De hatba nincs?! Jó hogy nem erti, a mit itt fölöttemegailapitanak.

A tanár segéd ur a hallgatókkal epróra megbeszélte az eljárást: ezt a lázat könnyű megszüntetni, a gyógyulás csaknem bizonyos.

Bizonyos a gyógyulás. Néhány nap mulva kezdheti ott ahol elhagyta. Egy darabig több festekre lesz szüksége a szokotnálennyi az egész.

Ez a huszas mostanában a'igna fog még egyszer rigorozumon szerepelni. E részben ama kollegára se veszedelmes, aki előbb ugy méltatlankodott: fölőseges búvebb tanulmány tárgyává venni — szigorlati szempontból.

1837-től 1854-ig volt a nemzeti színház főnemenyszerű alakja, bámult és ünnepelt művésze. Képzelt, mily váratlan aulyos csapásként hatott a nemzetre, midőn a 47 éves férfi hivatása közben kidőlt a deszkákon, a melyeken koporsóját napról-napra maga gyaltatá.

Négy évig tartott haldoklása!
Bölcsője latin világban ringott, koporsóját német korszakban zárták le a magyarság lángszavú bajnokának.

Mennyi keserűség nyilatkozhatott még lemondó szavaiban:

— Vége — vége mindennek!
«Szobrot, a száz alakban változótt agyaggá gyurta a halál keze.»
Még halt 1858. január 29-én.

Nagybánya mindig büszkeséggel emlegeti az ő nagy Lendvayját. Többet tett. Elismerésének nem egyszer az ország színe előtt is kifejezést adott.

1844-ben október 9-én diszpolgárra választotta.

Lendvay M. volt tehát Nagybányának első diszpolgára. Utána 1848 március 20-án Kossuth Lajos következett.

Ez meg a művész életében történt.
Halála után 1881-ben, majd 29-én szülőházát nagy ünnepélyességek közt emléktáblával jelölték meg.

Alkalmul szolgált ez arra, hogy írók és művészek ismét felelevenítsék az érdemes művész iránt való tiszteletet, elismerést és csodálatot.

De itt sem allapodhatunk meg. Érezzük, hogy L. ki élő szobor volt maga is, szobrot érdemel az utókorától. Ugy vélekedhetünk, hogy e műnek itt Nagybányán kell állnia, mert ez a város vég-órá nemzetiünknek a határon, melyey túl megszűnik a magyar.

Az ügy érdekében mozgalom keletkezett a Törökfalvi Pap Zsigmond odaadó szorgalma, kitartása, faradhatatlan tevékenysége érdemei első sorban köszönetet, hogy a mű tényleg létesülhetett.

Hugonay Béla gróf főispán, a nemzeti színház művészei, városunk közönsége, az ország áldozatkészsége segítettek hathatósan elő a szép tervet s valóban megható az elismerés oly nemzedék részéről, mely Lendvayt nem is élvezte.

Vérő László ifjú magyar szobrász egész lelkesedését, tudását, művészetét lehelté az alkotásba, mely im előttünk áll.

Elerkezett a pillanat, hogy átadjuk magasztos rendeltetésének.

Huajon alá a lepel s kiáltjuk hazaszeretetünk lángoló hev-vel, hogy eljen és virágozzék a szeretetben, áldozatkészségében, lelkesedésében kiapadhatatlan és győzhetetlen magyar nemzet!

Este fényes bankett zárta be a szép ünnepélyt.

Lőw József és Komjáthy pisztolypárbaja.

Debreczen, nov. 13

Annak a sajnálatos, botrányos affaérnek, melynek színhelye tegnapelőtt délután a színház igazgatójának irodája volt, Lőw József és Komjáthy János között ma reggel volt a lovasias elintézése.

Lőw József mint tegnap megirtuk lovasias elégtételt kért Komjáthytól — dr. Berger Andor és Rásó János segédeivel. Komjáthy megbízottai Mandel Béla és dr. Magos György voltak.

A megbízottak dr. Magos lakásán tárgyaltak le az ügyet, Pisztolypárbajban allapodtak meg, kétszeri golyóváltással. 30 lépésről 5—5 lépés avacsal.

A párbaj ma reggel történt meg a nagy erdő egyik tisztásán. Lőw orvosa, dr. Czákó Zsigmond, Komjáthy orvosa dr. Szalai Béla voltak.

A felek reggel fel 7 órakor pontosan jelentek meg a helyszínen. Mandel Béla vezető segéd felállította őket, s miután a kibékítési

kísérletek sikertelenek voltak avacsal használatánélkül vezetőszóra egyszerre lőttek.

Az első lövés nem talált. A második töltes után újra felállították őket, és sikertelen békítési kísérletek után ismét lőttek. Sebesülés most sem történt.

Párbaj után Komjáthy kijelentette, hogy meggyőződött arról, mikép Lőwöt nem vezette rossz akarat a pesti lapok részére ő felőle küldött tudósítás megírásában; kérte a dolgot elfelejteni, sajnálkozását fejezte ki a történet fölött, s bocsánatot kért.

A felek erre kezet fogva kibékültek.
A mily jól eső érzéssel adtuk hirt az ügy ily kimeneteléről, ép annyira méltányoljuk ezuttal Komjáthy kétségtelenül korrekt eljárását, melyrel elkövetett súlyos hibáját jóvá tette.

El kell ismernünk ezek után, hogy Komjáthy ur kifogástalan gentleman; mi azonban sokkal jobban szeretnénk azt constatalni s a közönséget is azzal örvendeztetnünk meg inkább ha azzal dicsekedhetnénk felőle, hogy kifogástalan — szinigazgató.

Színház.

A »Budapesti Hírlap« s egy pár újság meg mindig foglalkozik a Komjáthy-Benedek affaérrel s többek közt egész aiptalan forrásból azt a hirt közli, hogy a szerkesztőnk kijelentette volna, hogy tudtán kívül es akarata ellenére sértették meg lapjában az igazgatót. Ez természetesen nem igaz, mert a tegnapi számunkban közölt jegyzőkönyvből kitűnik, hogy oly kijelentés, — mintha Komjáthyt egyáltalán megsértették volna — szerkesztőnk részéről nem történt és nem is történhetett, mert a mi tárgyilagossá s a színház mai botrányos hiányaitól foglalkozó kritikáink s a Komjáthy igazgató ur által annyira zokon vett tréfás croquis is minden személyes sértő czelzattól távol álltak.

H I R E K.

Thaly Kálmán.

Debreczen város igaz szeretetben, nagy tiszteltben álló képviselője dr. Thaly Kálmán ma este a budapesti gyorsvonattal Debreczenbe érkezik. Lelekünk igaz örömevel, lelkesedésünk meg nem szűnő lánzával veszszük körül választóihoz való érkezése alkalmából.

Csak pár napja, hogy szavát ismét hallatta a képviselőházban, meg győzve választóit és az egész országot arról, hogy a függetlenségi eszméknek törhetetlenebb, igazabb bajnoka nálánál nincs. A mily lelki gyönyörűséggel olvassuk Rakóczy történet írójának hatalmas, nemzetet riasztó beszédét, ép oly örömmel várjuk, hogy halljuk szavát, azt az edesen csengő magyar szót, mely az ő szájából jöve minden alkalommal igaz dicsőítő eszméink nagyszerűségének.

Legyen üdvözölve városunk falai között Bár most is a munka, a kötelesség szolította ide, de találjon azért a munka mellett enyhüest szeretett választóinak köréből, kik szívük egész melegevel, ragaszkodásuk minden látható jelével mutatják, hogy képviselőjükre büszkéek voltak, büszkéek lesznek!

Hozta Isten választói körébe!!

* **Polgármester vacsorája a művészek tiszteletére.** Simónffy Imre kir. tan. polgármester tegnap este a Debreczenben időző budapesti és a debreczeni festőművészek tiszteletére 18 teretű vacsorát adott a Bika szálló czukrázda termében. A vacsorán a művészeket kívül a tanács tagjai jelentek meg. A helyi sajtót Kóncz Ákos a V. H. O. Sz. helyi választmányának elnöke képviselte. A vacsora a legkedélyesebb hangulatban folyt le, s a társaság a késő éjjeli órákig együtt maradt. Felköszöntőkben magyaros szokás szerint nem volt hiány.

* **Ötszáz ruthén kivándorló.** A debreczeni vasuti állomásnál érdekes jelenetnek voltak szemtanúi azok, a kik a tegnapi délutánibpesti vonatot várták. Avégéhez 5 harmadosztályu kocsi volt csatolva. A kocsikban érdekes, de egytől-egyig szomorú arczu ruthén parasztok ültek. — Hamburgból szállítottak vissza mindaz ötszáz at, mielőtt az igéret földjére — Amerikába — eveztek volna át. A sze encsétlen emberek a felvidék nyomorát a kincseket ígérő Amerikával szerették volna felcserélni, de a magyar kormány id-je korán értesít kivándorlásukról s Hamburgban elfogatta őket. Most mennek haza — Bereg-megyébe. Munkálni fogják tovább is a sziklás bazai földöt, amely olyan szűken adja nekik a buzát — hanem a zabot.

* **Öngyilkosság.** A hatvan utczai csordas kutba ma délelőtt egy ismeretlen egyén beleölté magát. A vizsgálat megejtésére Baróczy András r. biztost küldték ki. Az öngyilkos nem vet es ideig nem tudhattak meg.

* **A képkiallítás látogatottsága.** A debreczeni képtárlatot a tegnapi nap folyamán körülbelül négyzáz egyén látogatta. A közönség ma is nagyszámban látogatta a képtárlatot; s különösen déltájban gyönyörködik előkelő s disztigvált hölgyközönség a szebbnél-szebb művészi kivitelű képekben. A sorsjegyek is igen szép számmal kelnek. Nem mulaszthatjuk el Debreczen város közönségét ujjabban buzdítani, hogy nézze meg a remekalkotásokat s bizonyítsa be, hogy mint a legmagyarabb város közönsége igaz lelkesedést és érdeklődést tanusít a művészetért, hogy áldozni tud mindazért, a mi jó, szép és nemes. A tárlat esti hét óráig megtekinthető. Belépti díj 30 kr, vasárnap 20 kr.

* **Magyarul!** A színügyi bizottság ülésezett e hó 9-én Sopronban. Ezen az ülésén határozatiilag kimondták, hogy a szoproni színpadra német színtársulatot többé nem eresztnek. Kizárólagos magyar színhazi évad lesz Sopronban. Ez ellen dr. Szilvassy Márton tiltakozni próbált. Azt mondta, hogy «a miniszter kerülő uton tamadja meg a város autonóm jogát akkor, mikor a német színezettel az engedélyt megvonja.» Ugyan, ugyan. A miniszternek kötelessége volt az engedélyt megvonni a magyar kultúra terjesztésének érdekében. És a mikor a magyar nyelv térfoglalásáról van szó, akkor soha sincs megtámadva egy magyar város autonóm joga. Hisz utoljára Magyarországon vagyunk talán? És nem illik, de nem is szabad úgy beszélni. Tessék elhinni dr. Szilvassy Márton ur!

— **Öngyilkossági kísérlet.** Rövidesen már tegnapi tapunkban közöltük, hogy Takács Erzsébet, a ki a Rakóczy-utczán Ráczy Gézánnal szolgált, szerelmi bánatában foszforoldatot ivott. A leányról azt hittek, hogy meghalt, de mikor a kórházba kiszállították az orvos konstatalta, hogy élet van benne. Mindjárt ellenszert adott a leánynak s élesztési kísérletet tett, a mely hosszas és gondos buzgókodás után eredményre is vezetett. A leány visszanyerte eszmeletét s az orvosok bizton remélik, hogy megmenthetik az életnek.

* **Felhívás!** Mindazon háztulajdonosok, kiknek 4-5 szobás lakásuk van kiadó s ebből egy nagyobb szoba iskolai czélokra (tantermül felhasználható leune felkeresnek, hogy kivétel czéljából a városi katonai és illetőségi ügyosztálynál d. e. 9—12 ig. d. u. 3—6 ig, legkésőbb ez hó 16 ig jelentkezni sziveskedjék.

* **Szerencsétlenség a vaggongyárban.** Az államvasutak gépjavitó műhelyében ismét szerencsétlenség történt. Tegnap délután ugyanis Vértessi Gyula és Szűcs Imre egy nagyobb darab vasrudat vittek a vállukon. A műhelyen

keresztül haladva Szűcs megbotlott a földön elszórtán hevert vasdarabokban és elesett. A vállán czipelt nehéz vas jobbkezére esett s a kez-fejét összezúzta; két ujját pedig leszakította. Vertessinek semmi baja sem történt, míg S z ü c s Imret ápolás végett lakására kellett szállítani.

* A pozsonyi magyarság küzdelme.

Annak a nehéz küzdelemnek, amelyet a pozsonyi hazafias polgárok régóta folytatnak a város magyarosítása érdekében, egy kínos epizódja játszódja le tegnap Budapesten. A pozsonyi germán elem egyik vezetője, Engyeli Jenő, a Pressburger Presse szerkesztője ma nyílt utcán inzultálta Zerneck Ernő műegyelemi hallgatót, a ki elénk részt vett a pozsonyi magyarosító mozgalmakban.

Ismeretes az az incidens, a melyet dr. Zerneck Karoly ügyvéd és törvényhatósági bizottsági tag terjesztett a városi közgyűlés elé.

Határozatilag akarta Zerneck tudvalevőleg kimondatni azt, hogy közgyűléseken az előadók magyarul tegyék megjegyzéseiket, azonfelül a magyar anyanyelvű és magyarul tudó bizottsági tagok is magyarul legyenek kötelesek beszélni.

A pángermánok tábora megmozdult erre a hazafias indítványra és minden erejével utját állta a magyarosodó törekvéseknek. A Pressburger Presse még arra is vetemedett, hogy a Zerneck dr. által benyújtott indítványt, lex Zernecknek nevezve, izléstelen, sértő szójátékok kiírtásával igyekezett az ellen hangulatot csinálni.

Mintfogya Zerneck dr. maga beteges ember, helyette unokaöccse, Zerneck Ernő műegyelemi hallgató lépett fel és a Nyugat-Magyarországi Híradó hasábjain megtámadta Engyeli Jenő szerkesztőt, egyúttal konstataulta, hogy lovagias elégtételt nem kerhet tőle, mert Engyelit az 1891 január 14-én gróf Beckers Alfonz elnöklése alatt összeült bizottság diszfalifikálta. Zerneck Ernő időközben Budapestre jött, hogy egyetemi tanulmányait folytassa és a Kecskeméti-utcában vett lakást.

A mint tegnap reggel kilépett kapuján, elébe állt Engyeli Jenő, a ki ott lesekedett és a leobrutálisabban tamadott rá. A megtámadott védekezett, mignem a járókelők megfékeztek a szitkozódó, verekedő szerkesztőt.

Zerneck Ernő most a járásbíróshoz fordult elégtételért, a melyet ez esetben társadalmi uton meg nem szerezhet magának.

* A katonabandák kartellje. A f

ó v á r o s t e r ü l e t e n allomásozó 7. cs. és kir. zenekar az idén csak 50 százalék béremelés fejében hajlandó a budapesti korcsolyázó-egyletnek delutánonként zenélni. A legújabb kartellhez az első honvédt zenekar is csatlakozott és bár a karmesterek naponta kínálkoznak az egyletnek, még se hajlandók 90 forintot alul muzsikálni. A korcsolyázó-egylet azonban nem tagit, hanem egy megérősített cigányzenekart fog szerződtetni, Balog Károly zenekarát, melynek létszámát a primás ez esetre 20 emberre bajlandó emelni, vagyis négy klarinetot állít be. Balog primás rögtönözött emelvényen játszanék, a jég közepén a tánczoló közepében, úgy hogy a zene a jégpálya minden zugában hallható volna. Érdekes különben, hogy még nem is olyan régen, 18 évvel ezelőtt, a városi legi jégpályán még cigányzene sem volt, hanem gróf Andrássy Manoné a betéri kastélyból egy zongora-verkelt hozatott fel és ennek a hangjai mellett korcsolyáztak. Egyébiránt a vidék nagyobb városaiban, mint Kecskeméten, Besztercebányán, Igón és Gömör-Rozsnyón mindenütt cigányzenekar játszik a még nagyobb kiterjedésű jégpályákon is, és — közmegegyezésre. A katonabandák ügyében az utolsó lépést az egylet ma teszi meg Lobkovitz hercegnél, kihez Busbach Péter, a korcsolyázó-egyletnek 25 év óta érdemes elnöke fog elmenni, hogy közbenjárását kikérje.

* **A betörő vacsorája.** Bihari László nap-utcai házat a napokban adta el. Erről

tudomással birhatott az ismeretlen egyén, kit most a rendőrség nyomoz, mert jó zsákmány reményében az utcái lakásba betört. Ez a szobá azonban lakatlan, butor ugyan van benne, de nincs elfoglalva. Az ismeretlen tettes az ablak keresztvasát kifizítve hatolt be a lakásba. A szobában örült bajszát rendezett a pénz után. Felforgatott mindent, de pénzt nem talált, még csak olyan tárgyat sem, melyet könnyű szerrel magával vihett volna. A betörő a felforgatás nagy munkájában ugyancsak kifáradt, mert szörnyen megehezett. A kályhán talált tejet, a szekrényben egy néhány percczel hamarosan elköltötte, még morzsjaja is alig maradt az asztalon. A gyertya világánál rendezett kedélyes vacsora után nyomtalanul elűnt, de nem lehetetlen, hogy nemsokára ballani fogunk róla, mert nagy munkája után az a kevés tej aligha csilapította le éhségét.

* **A reformáció ünnepe.** Bukarestből jelentik nekünk, hogy az ottani magyar ev. református egyház november 4-én ünnepet rendezett a reformáció emlékére. Az ünnep két részből állott az alábbi sorozattal:

Első rész. Délelőtti tizedfél órákor az ev. ref. templomban ünnepies istentisztelet melynek sorrendje a következő volt: 1. A gyülekezet éneke. 2. Imádság, mondja Bartalus János ev. református pap és esperes. 3. Hymnusz, előadja az ev. református egyház vegyes énekkara, orgonakísérettel. 4. Egyházi beszéd, tartja Kóvári Zoltán segédlelkész. 5. A gyülekezet éneke.

Második rész. Este 8 órákor a bukaresti Magyar Daltársulat nagytermében folytatott az ünnep a következő műsorral: 1. Hymnusz, előadják a református iskolába járó tanulók. 2. Alkalmi beszéd, tartja Bartalus János ev. református pap és esperes. 2. Reformáció emlékünnepe, alkalmi költemény, szavaija Diószegi Erzsébet református tanítónő. 4. Hej Rákóczi, Bercsényi, kurucnóta a vallás-háborúk idejéből, éneklék, Bartóthy E. Barabás R. és Diószegi Erzsébet, zongorával kíséri Bartalus Jánosné. 5. Miért van szükség a protestantizmusra? te olvassa Kóvári Zoltán református lelkész. 6. Az a gálya, költemény, szavaija Barabás Róza református tanítónő. 7. Nőalakok a protestantizmusban, felolvasás, tartja Bartalus Jánosné református papné. 8. Föl barátim drága Jézus zaszajja alatt, vallásos ének, előadják a református iskolai növendékek. 9. Zarszó, tartja Bartalus János ref. pap és esperes.

— **Mája, Maja kis pagodája.** . . Rög volt, amikor erre mifeleink jart az az asszony, akiről ez a hír szól. Abban az időben, amikor még csakugyan meglepetés volt, ha egy társaságban dama leszállt a festett világba és a brettin való megjelenésével boszulta meg, amit ellene az előkelő szocietásban vétettek. A Pignatelli hercegné neve is így lett híressé. Vegigjárta a fél világot és az éji örömei inyeneczeinek nagy örömeire élőképekben tette közszemlére a baját.

Nálunk is többször megfordult. Szilaj, szép asszony volt és aki csak összekerült vele bizalmas tete-á-teten — hej de nem sokan voltak! — mindnek elmondta a maga érzelmestörténetét. Hogy az ura megcsalta, kinozta, kiölte belőle a jó érzést és most sátni gyönyörűséggel hurcolja meg érte a nevet, hadd véssődjék a Pignatelli név utalattal azok emlékébe, akikben egy szikrája van a tisztességnek. Csakugyan így lett. Az olasz hercegi család ugyan próbált ellene védekezni, hirdette a világot minden újságában, hogy az az asszony szélahamosnő, hogy bitorolja a hercegi címet és így, meg úgy fognak ellene föllépni. De ez a «föllépés» elmaradt s csak a híres hölgy folytatta föllépéseit . . .

Rög volt. S most, hogy újra feltűnik ez a név a napi krónikában, már csak nekrológ szól róla. Biaritzban, az előkelő világ fürdő helyén meghalt egy bus asszony: Pignatelli hercegné felesége. A párisi lapok nagy része odasorolja ezt a hírt, a hová a vérbeli töranguak gyászjelentése kerül, csak egy teszi az elmes pikantériák közzé.

Es megírja hozzá, hogy ki volt hát ez a

hercegné asszony. Innen tudjuk meg, hogy mikor a botrányok hősnője kiköpi a santánokból, Párisban telepedett meg s a Quartier Latin egyik leggyanúsabb környékén bodegát nyitott. Amolyan tizedrangú mulatóhelyet. Megrokkadva, nyomorogva tengődött ott s hiába állt a czejtáblán, hogy ez a Pignatelli hercegné bodegája. Egy este aztán különös vendége ekadt. Egy ur, aki hintón jött és reszelve lépett be.

A bodegásné sikoltva menekült a hátsó szobába és ajultan esett össze. Az ur a volt az a vendég: Pignatelli hercegné. És másnap becsuktak a bodegát. Vegé.

De a regény újra kezdődött. A haetera hünbano Megdalna lett. És ápolta hiven az ő beteg, előregedett, tüdőbajos parjat betegem előregedve maga is. Negy hete, hogy a herceg meghalt. Megint egyedül hagyta az asszonyt. És ez egyszer hűséges maradt hozzá, követte a sirba . . . Így meséli az a francia újság.

* **Vörösmarty — németül,** Pécsről írja levelezőnk: Kosztka György, az ottani állami főreáliskola németnyelv tanára lefordította Vörösmarty Mihály Zalán futását németre, még pedig az eredeti versformájának megfelelő német hexameterekben. A mű Halálban Ottó Hendel kiadásában jelent meg egy nagy vallalat keretében, mely feleleli a világ-irodalom legkiválóbb remekét. A németre fordított Zalán futása számos külföldi olvasóra számíthat: kis irodalmunknak a gyöngye révén is szerezhetnek fogalmat magunknak a magyar irodalom magas színvonaláról.

* **Nyelvcvanezer korona hamis váltókon.** Budapestről írja tudósítónk. A főkapitányság átiratot kapott a minap a dunavecsei főszolgabírósgától hogy tartoztasson le egy özvegy Weisz Jakabné nevű asszonyt, aki három héttel ezelőtt megszökött Dunavecseről. Kiderült, hogy összesen nyolcvanezer koronás hamis váltókat helyeztet el a dunavideki, dunavecsei, dunaföldvári, rácalmás dunapentelei és ráckevei pénzürákba.

Az asszonynak bérkereskedése volt Dunavecseren. Vevői váltóval fizettek neki, amiket az özvegy elhelyezett a takarékpénztárakban. Amikor a váltók lejártak, Veiszné kiadta adósainak eredeti váltóikat a pénz ellérében, aztán a pénzüntezetekbe hamis aláírásokkal prolongált váltókat nyújtott be. Ily módon nagy összeg pénzt szerzett. Három héttel ezelőtt azzal az ürügygyel, hogy Orvosánához megy. Budapestre utazott, raktárát is maga után küldette s potom aron eladta a fővárosban.

Leányának levelet írt Budapestről, hogy a Dunába öli magát. Valószínű, hogy ezt csak hatóságok félrevezetése irta s eddig már az újjvilágban van. Még Budapestről levelet írt egyik pénzüntezeti igazgatónak. «Szégyelheti magát, írja Weiszné, hogy egy asszony ennyire be tudta csapni. Azért jobb is lesz ha egész dolgot utokban tartja. Ezt a séveséget azonban nem tette mee az igazgató, hanem följetelet tett a szökevény ellen. A ravas asszony aligha kerül kére.

* **Menyhárt Béla — él.** Ellenmondó hírek voltak tudvalevően még szombaton arról, hogy Menyhárt Béla éle, vagy meghalt. Annyi már kiderült, hogy nem vivott párbajt, hanem öngyilkos kísérletet követett el s veszedelmes sebével kórházba vitték, hol az egyik forrás szerint ötödnapra, pénteken meghalt, a másik forrás szerint pedig javulóban van. Most az ellenmondásokat kiegyenlíti egy hozzánk érkezett levél, melynek írója Menyhárt Béláné, a halottnak mondott államvasuti tisztviselő neje. Azt mondja Menyhártné Zágrábról, szombatról; 10-éről kelt levelében, hogy az a hír, hogy Menyhárt Bélát párbajban azyonítotték, nem mindenben felel meg a valóságnak. Meg is mondja, hogy miért nem: azért, mert remény van rá, hogy Menyhárt Béla hamarosan felgyógyul.

* **Gyilkosság Aranyos-Maróthon.** — Aranyos-Maróthról írják, Nagy-Lóth községben e hó 9-én a domás közben Dióssy János községi bíró, földbirtokos összeszólközött Buzsányi József törvénybíróval, a minék az lett a vége, hogy Dióssy állítólag részegfővel vadaszfegyverével a törvénybírot agyon lötte.

* **Ha nagy gondtól akar megszabadulni,** hogy mit vegyen karácsonyi és újevi ajándéknak férfiak részére tekintse meg Schwartz Dániel, dohányzó eszköz különleges üzletét a Bika szálló épületében, hol családokra méltó olcsó árban és rendkívül nagy választékban minden elgondolható dohányzó eszköz kaphatók.

x **Svéd torna órákat** tartok naponként délután 4-5-ig leányoknak; 5-6-ig fiúknak. Felnötteknek megbeszélés szerint. — **Dr. Szász Adolf** Kossuth u. c. 9 szám.

IRODALOM.

Előfizetési fölhívás.

Egy verskötetet lépek a nyilvánosság elé, a melyet néhány vers kivételével — mint politikai államfogoly (a szegedi államfogházban) — rabságom ideje alatt írtam.

E verskötetet annak az impresszióknak a szüleménye, a melyet lelkületekre a rabság és elhagyatottság érzete gyakorolt.

Verskötetem öt külön versből áll. Minden egyes rész más és más hangulatnak és lelki állapotnak a terméke. Az egyes részek mint külön-külön felolvasások szerepelnek. Mindegyik felolvasást más-más egyéniség tartja, egy költőt fejedelmi ünnepélyen. Ezen felolvasást tartó szerzők munkájukat (mely ki ebből költeményekből áll) mint politikai rabok írták meg rabságuk ideje alatt. Mindezt a kötet élen álló következő versből tudja meg az olvasó:

Eőhang.

Földi potentátok, fényes fejedelmek,
Országias nyugétől fásult nemes lelkek,
A kik őszinte szót vajmi ritkán hallnak,
Kikben a szív, lélek sokszor sirva hallgat;
Összejöttök egyszer s azon tanakodtat,
Hogy s mint csapnának egy vig napot magoknak . . . ?!

— Egy olyan vig napot, melyen mindent szabad,
Keresetlenek és őszinték a szavak —
Kinek mi a lelkén, az lehet az ajkán —
Szólhat ékes hangon, szólhat tarka-barkán;
Azt szidhatja össze, ki erre beválik:
A harangozótól a patriarkáig . . .
Az utolsó baktort, az első minisztert.
(A kit csak valaha közbecsülés tisztelt),
Kis bírót, nagy bírót, bagatellt és kurjat,
És a ki eszével mindezeket túljárt, . . .
Hogy a koronás fők lassák s megismerjék,
Miképp gondolkoznak rendkívüli elmék.

Ilyen mulatsághoz a koronás nagyok
A következőképp csináltak programot:
— A színhely legyen egy félreeső sziget,
Mely a birtokában nem volt még senkinek;
Nehogy valamiképp jogsérelem essék
És így feszélyezve legyen az ünnepség.

Szerelő egyének csak azok lehetnek,
A kik martirjai hitnek, becsületnek —
S szent meggyőződésből küzdöttek a jóért
(De korunkban meg nem valósíthatóért)
És összeütköztek a fennálló renddel
S bűnhődött mindenik, mint aljas gazember.
— Amde lelkek tisztá, erkölcsük romlatlan
S meg nem ingathatók tettben, akaratban.
. . . Az nem baj, ha kissé az elméjük hibbant,
Sürgötte jőzanabb «erkölcstant» és «hittant».
Az sem baj, ha szavok sujt a szenvedélytől,
— Emberi nagy nevek említése nélkül.

Ugy is történt minden, a mint határozták,
Felderül a nagy nap, elvetni a kockát:
Vajjon sikerült-e vagy nem az ünnepség . . . ?
— Leírom. Ha tetszik elolvasni: Tessék!

A verskötetnek (mely 112—115 költeményt tartalmaz) címe:

«Rabságvilágából».

Terjedelme 10—11 iv. Előfizetési ára egy kötetnek: 2 korona, egy diszkötésnek: 4 korona. A könyv 1001. évi január hó 1-én fog megjelenni. Az előfizetési tvek és pénzek november 20-ig Debreczenbe (Simonffy-utca 20. sz.) hozzám küldendők be, hogy a kinyomandó példányok száma felől tájékozva lehessenek.

A magyar irodalom pártfogóinak és barátainak szives támogatását kérve, vagyok Debreczenben, 1900. évi október hó hazafias tisztelettel
Dr. Király Péter,
ügyvéd.

Gyűjtőknek 10 előfizető után 1 tiszteletpéldány.

A «**Vasárnapi Ujság**» november 10-iki számában 20 keppel s a következő tartalommal jelent meg: «Müller Miksa» (arczképpel). — Költemények: «Szülői szeretet», Szabolcska Mihálytól; «Az itt maradt fecske», Apostol Bertalántól. — Regénytár: «Borsa Jósi», Ebeszélés. Irta Barsony István (Neogrady Antal rajzaival). — «Hires szerelmesek: III. Frigyes Vilmos és Lujza királyné» (Lujza királyné arczképpel). — «Pomona uti levelei», Irta Stockton R. Frank (az eredeti angol kiadás illusztrációival). — «Kisfaludy Sandor és Szegedy Róza», Irta Eötvös Károly. — «Vicenza», Irta Berzeviczy Albert (képekkel). — «Két emlék leleplezése Kolozsvárott» (képekkel: Szilágyi Sándor emléktáblája kolozsvári szülőházán, és Szász Domokos püspök síremléke a kolozsvári temetőben). — «Munkácsy Mihály levele» (képpel egy alföldi öreg csikósról). — «Beöthy Algernon» (arczképpel). — «A Petőfi-emléktábla a Pilvax kávéház fölött» (képpel). — «Szan-Toy kepekben» (képekkel, a Szan-Toy népszínházi előadásáról, Kossak fényképei után). — Irodalom és Művészet, Közintezetek és Egyletek, Sakkjáték, Kezdelem, Egyveleg, stb. rendes heti rovatok. — A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre négy knt, a «Politikai Ujdonságok»-kal és «Világkróniká»-val együtt hat korona. Megrendelhető a Frankli Társulat kiadóhivatalában (Budapest IV. ker. Egyetem-utca 4. szl) Ugyanott megrendelhető a «Képes Néplap», legolcsóbb újság a magyar nép számára, felévre 2 korona 80 fillér.

CSARNOK.

Huszárosan.

Irta: **Degré Alajos.**

Folytatás.

Ezt látva Rummy, azonnal áthelyezését kérte egy vértés ezredbe. Megtörtént, még pedig előleptetéssel. Akkor már igen jó néven vették, sőt kapva kaptak rajta, ha magya ezredékből tisztek magokat osztrak ezredébe áttették.

Rummy e néhány szóval vett bucsut bajtársaital:

— Két kard egy hüvelyben meg nem fér, én tehát tavozom. Néha gondoljatok rám részemről sohasem foglak titeket feledni. Isten veletek!

Dézsyt rábírták, hogy lemondását be ne nyujtsa.

Sándorffyné szívére az esemény érzékeny csapást mert. Azt hitte, összeroskad alatta, Sohasem képzelte, hogy annyira szereti Rummyt.

Az elválás pillanatában kitérte előtte szívét; megvallotta, hogy mindig boldog volt, ha látta s most e boldogságtól meg lesz fosztva, talán örökre.

— Mit, örökre? Esküszöm, rövid idő múlva itt leszek, hogy lábainál vegyem parancsait. Érzem, ön nélkül nem élhetek; mihelyt a zavarok lecsillapulnak s a katona becsülettel valhatik meg pályájától, eljövök, hogy többé el se menjek.

— Én hiszek önnek.

— Azt könnyen teheti, mert ismeri saját öccsét, de vajon én nem leszek majd elfeledve, mikor ön itt meg fogok jelenni, hogy boldogságomat elfogadjam? A grófné oly szép, oly angyali! Képes meghódítani az egész férfi világot, majd a mi kevés előnyt talált rajtam, el fog mosódni s a sok között,

kik törni fogják magukat önért, akad egy nálamnál minden tekintetben kiválóbb, tökéletesb, szeretetreméltóbb, kinek csak fényoldait látja, míg nálam a hátrányokra emlékszik . . . és . . .

— És . . . nem érdemli, hogy annyira szeretem, ha így íél rólam.

— Oh bocsánat, de valaki nagyon szeret, még a képeleti dolgoktól is félti imádoztját.

— Ne féltsen engem, hisz lélek nélkül szeretni lehetetlen, lellemet pedig ön magával viszi.

Sok ömlengés után az érzékeny bucsu megtörtént s Rummy elutazott.

Sándorffyné elzarkozott s úgy sirt, a mint csak szenvedélyes szép asszony sírhat elve zett édené után.

Nem fogadott senkit, napokig nem mutatta magát s meg házi cselédei sem látták. Olyan csend volt a kastélyban, mintha csak két óta nem emlékeztek, mintha csak kedves halott feküdnék ott a ravatalon. A nőcselédék suttogva beszéltek, a szolgálak lábujjhegyen ügyeltek s a látogató az ajtóból fordult vissza.

Hire futott, hogy a grófné nagy beteg; senki sem tudta, hogy mi baja; de tudta Dézsy, s ez kedélyére annyira hatott, hogy tartsai alig ismertek rá. Ha valamelyik kérdezte:

— Mi lelt?

— Sajnálom — szokta volt felelni — hogy az a boldog ember le nem szurt.

Szerencsére az ezred rendeletet kapott, hogy negyvennyolc óra alatt az ország déli vidékére vonuljon, hogy a lázongók megfékezésére katonai rendszabályokhoz kellett nyulni. Ez fölvillanyozta Dézsyt s remélte, hogy a harczi tevékenység szórakoztatni fogja.

Egész B** városa tappon volt; a huszárok indulásra keszen fölállítva. Minden huszár mellén háromszin csokor, a nyeregkapájában virágokréta díszlett.

Vegre a vezényszó elhangzott, a Rákóczi induló rázendült s a huszárok a sokaság dörgő eljenei közt elindultak.

Midőn a Sándorffy-kastély előtt elvonultak, Dézsy hosszan s epedve nézett végig az ablakokon. Nem látot senkit — semmit, mire mérgesen szemébe nyomta csakóját s morgott:

— Csak már ballanám füttyölni magam körül azokat a golyókat!

Pedig a grófné fülkéje ablakában megvonulva, könnyes szemekke, nézett a tavozók után. De a könny egyikőjüket sem illette, képeleiben ott látta köztük — mint azelőtt — Rummy dalias alakját.

Mennyi szép nap emléket viszik magokkal.

Sándorffyné szoborszerű mozdulatlanságban nézett utánuk, sokaig, sokaig, míg nem porfelhő nyerte el a fényes csapatot. Ugy érezte magát, mintha a világ körülötte kihalt volna.

Három hétig csak komornáját eresztette magához, ez alatt sirt és sóhajtozott. Egyszer a tükörbe pillantott s visszariadt; úgy nézett ki, mintha súlyos betegségből lábadoznék.

— Tönkre teszem magamat! Pedig ez nem szabad, ha viszontlátom őt, szép akarok lenni. Szórakozás kell mindeon aron. Persze, már kissé enyhült a banat, vagy mert kezdte megszokni a fájdalmat; elég az hozzá, elég erősnek érezte már magát, hogy tartsaságokban részt vegyen, leginkább azért is, hogy megmutassa magát, nehogy mindenféle találgatásokra s mende mondásokra okot adjon.

Két hét után test, de látogató nem jött. Elszótkak a hosszú kímáradás következtében, vagy nehezettek az el nem fogadtatásokért, nem tudhatni, de elég az hozzá, hogy a kastély hónapokig elszigetelten maradt.

— Ézen változani kell — mondogatá többször a grófné s aztán határozott.

Meghívókat küldött szét a városba s vidékre. Fényes táncszélt akar adni.

Mekkora volt meglepetése, midőn az összes flatalság s ifjabb férfiak meghívói egy szalig viszaerkezett. Mi történhetett?

Hamar megkapta rá a fölvilágosítást : valamennyi elment honvédn k.

— Istenem! sóhajtott fel a grófné — hisz ezek a szegény leányok most mind megszűlnek!

Az estélyt azért mégis megtartotta, de az olyan volt, mint valamely zárda növekedésben a mulatság, hogy a leányok s a menyecskák egymással tanzoltak.

Folyt. köv.

M. á. vasutak menetrendje 1900. okt. hó 1-től.

Debreczenből indul:

Budapest felé (gyorsvonat)	d. u.	4 16
Budapest felé (gyorsvonat)	reg.	9 01
Budapest—Nagyvárad felé	d. u.	12 36
Budapest—Nagyvárad felé	este	10 27
P.-Ladány—Nagyv. minden kedden	déli	12 —
Csak P.-Ladányig vegyes vonat	este	7 10
Szatmár—M.-Sziget felé	d. u.	3 56
Szatmár—M.-Sziget felé	este	7 58
Szatmár—M.-Sziget felé	éjjel	2 56
Szatmár—M.-Sziget felé (gyorsv.)	d. u.	12 17
Szatmár—M.-Sziget felé (gyorsv.)	este	6 46
Csak Szatmárig	reg.	5 22
Miskolcz—Kassa felé	reg.	8 22
Miskolcz—Kassa felé	este	6 58
Szerencs—S.-A.-Ujhely—Kassa felé	d. u.	4 01
	m. áll. v.-tól	reg. 5 28
	vásártérről	reg. 5 51
H.-Böszörmény—	m. áll. v.-tól	d. u. 4 06
B.-Sz.-Mihály felé	vásártérről	d. u. 4 15
	m. áll. v.-tól	d. e. 11 20
	vásártérről	d. e. 11 20
Füzes-Abony felé m. á. v.-tól	reg.	4 42
Füzes-Abony felé vásártérről	reg.	5 —
Ohat-Köcs—Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4 21
Ohat-Köcs—Polgár felé vásártérről	d. u.	4 31
Derecske—Nagy-Léta felé	reg.	9 35
Derecske—Nagy-Léta felé	d. u.	4 03

Budapestre érkezik:

A reggel 9 ó. 01 p.-kor induló gy.-v.	d. u.	1 50
A déli 12 ó. 36 p.-kor induló sz.-v.	este	8 10
Az este 10 ó. 27 p.-kor induló sz.-v.	reg.	5 45
A d. u. 4 ó. 16 p.-kor induló gy.-v.	este	9 40

Budapestről—Debreczenbe indul:

A d. e. 11 ó. 44 p.-kor érkező gy.-v.	reg.	6 50
A d. u. 3 ó. 36 p.-kor érkező sz.-v.	reg.	9 15
Az este 6 ó. 50 p.-kor érkező gy.-v.	d. u.	1 55
Az éjjel 2 ó. 40 p.-kor érkező sz.-v.	este	7 05
Az éjjel 2 ó. 40 p.-kor érkező sz.-v.	este	9 15

Debreczenbe érkezik:

Budapest felől gy.-v.	d. e.	11 41
Budapest—Nagyvárad felől	d. u.	3 36
Budapest—Nagyvárad felől gy.-v.	este	6 26
Budapest—Nagyvárad felől	éjjel	2 33
Budapest felől	reg.	7 41
Kolozsvár—Nagyvárad felől	reg.	5 14
M.-Sziget—Szatmár felől	reg.	7 51
"	d. u.	12 16
"	d. u.	3 55
M.-Sziget—Szatmár felől	d. u.	10 12
Csak Szatmárról	este	6 45
(gyorsv.)	este	8 46
Kassa—Miskolcz felől	reg.	8 07
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs felől	déli	12 07
Kassa—Miskolcz felől	este	7 53
	vásártérre	reg. 8 09
	máv.-hoz	reg. 8 17
B.-Sz.-Mihály—	vásártérre	este 6 26
H.-Böszörm. felől	máv.-hoz	este 6 35
	vásártérre	d. u. 3 22
	máv.-hoz	d. u. 3 30
F.-Abony felől vartérre	d. u.	5 36
m. á. v.-hoz	d. u.	5 45
Ohat-Köcs—Polgár felől vásártérre	reg.	7 50
máv.-hoz	reg.	8 —
Derecske—Nagy-Léta felől	reg.	7 18
"	d. u.	3 31

Nyilt-tér.

Az ezredéves kiállítás orvosi juryje a **Ferencz József keserűviznek** valamennyi hasonnemű viz között, egyedül ítélte a Nagy Mileniumi érmet, továbbá egyedül tiszteltetett meg Ő Felsőse által egy legmagasabb kitüntetéssel. A Ferencz József keserűvizből mint rendszeres adag egy boros pohárral reggeléhyomra véve elégséges.

APRÓ HIRDETÉSEK

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vestag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Feltűnő olcsó vetőgépek

kaphatók : Schlick-féle 15 soros 130 ft., — Umrath-féle 17 soros, 100 ft., Schutlevorth-féle 13 soros, 80 ft. részlettörlesztésre. Egy 21 soros Zala Drill 230 ft. Gépek megtekinthetőek Piacz-u. 26. Nagytőzsde udvarán.

Szőlőföld vétel részlettörlesztésre.

Közel a városhoz, immuuis homokon, mintegy 33 holdnyi területű földvételre társakat keresek. Előjegyezhetni félholdanként is. Szóbeli, vagy írásbeli részletes felvilágosítással szívesen szolgál : **Cs. I. pacsirta-u. 49. sz.**

Jól jövedelmező ház

497 □ öles telekkel 17.000 ft. lefizetéssel elköltözés miatt azonnal eladó. Kossuth-u. 31.

Templomülés a debreczeni Deák-Ferencz-utcai izr. templomban középhajó 3-ik pad, 1. sz. sarok ülés örök áron eladó. — Értekezhető a kiadóhivatalban.

Chief-Office 48. Brixton-Road, London, SW.

Valódi **ZAGORIAI mellsyrup**

kellemes és hasznos szer felnőtteknek és gyermekeknek, görcsös köhögés fojtó és számarhurtnál, tüdőkatarrh. elnyájkásodás és minden mellbaj ellen. Váladékot megkönnyíti. Egy üveggel küld az összeg előleges beküldése mellett **3 kor 30 fillérért**

APOTHEKER A Thierry' Balsam Fabrik
Pregradában, Rohitsch Savanyukut mellett.
Vigyázzunk az üveg elzáró ónjába benyomott czégre: Thierry védangyal gyógyszer-tára. (R)

Bérbe adó

a debreczeni határban, elepi pusztán egy **32 nyilas** kintűnő szántóföldből álló **tanjabirtok** gazdasági épületekkel kellően felszerelve 1901. október 1-től 3 vagy 6 évre. Bővebb felvilágosítást ad **Berger Mór** Széchenyi utca 13.

Eddig felülmulhatatlan!

Maager Vilmos-féle valódi tisztított **DORSCH májolaaj**

törvényileg védett sárga csomagolásban üvege 2 kor., fehér csomagolásban üvege 3 kor.

MAAGER VILMOSTÓL BÉCSBEN.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltott és **könnyű emészthetőségénél** fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és rendeltek mindama eseteknél, melyeknél az orvos az **egész testi szervezet, különösen mell és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását** el akarja érni. — Kapható az **osztr. magy. monarchia legtöbb gyógyszer-tárában és gyógyszeráru kereskedésében.**

Főraktár és főelárusítás az osztr. magyar monarchia részére :
Maager Vilmos Bécs,
III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg tiltatnak

Téli kabát prémmel
8 frttól.

Flanell és selyem
blousok.

Női és leány
félpaletok.

Feltétlenül a legelőnyösebben vásárolunk

szolid és izléses

női felöltőket és

diszített női kalapokat

RÓZSA LAJOS

női divat termében

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Divatosan diszített
női kalap 3 frttól.

Gyermek köpenyek
3 frttól.

Szőrmegallérok, muf-
fok és nyakcolliék.

Üzleti könyvek nagy raktára

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték czégnomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.